

Riksdagens protokoll

2013/14:117

Måndagen den 2 juni

Kl. 09.00 – 12.24

Protokoll
2013/14:117

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 26 maj justerades.

2 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att *onsdagen den 11 juni* skulle interpellationssvar lämnas efter debatt och beslut, dock tidigast kl. 16.30, att *måndagen den 16 juni* skulle interpellationssvar lämnas efter debattens slut, dock tidigast kl. 17.30 samt att *onsdagen den 25 juni* skulle interpellationssvar lämnas efter debattens slut, dock tidigast kl. 14.00. Avbrott för votering skulle göras kl. 16.00.

3 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 16 maj hade kommit in.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:479

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:479 Arbetslösheten i Skåne

av Anders Karlsson (S)

Statsrådet Elisabeth Svantesson besvarar interpellationen den 26 juni 2014.

Prot. 2013/14:117
2 juni

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 28 maj 2014
Arbetsmarknadsdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:483

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:483 Friår som arbetsmarknadsåtgärd
av Annika Lillemets (MP)

Statsrådet Elisabeth Svantesson besvarar interpellationen den 26 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 28 maj 2014
Arbetsmarknadsdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:489

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:489 Åtgärder mot den höga ungdomsarbetslösheten

av Jasenko Omanovic (S)

Statsrådet Elisabeth Svantesson besvarar interpellationen den 26 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 28 maj 2014
Arbetsmarknadsdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:495

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:495 Socialtjänstens arbete med utsatta barn
av Eva Olofsson (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 juni 2014.

5 § Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM87 Översyn av EU:s exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden *KOM(2014) 244* till utrikesutskottet

6 § Svar på interpellation 2013/14:459 om Högskolan Väst

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Tina Ehn har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Högskolan Väst ska kunna utvecklas och bibehålla sina utbildningsplatser. Tina Ehn har också frågat mig hur jag och regeringen ser på förutsättningarna för att högre utbildning ska finnas även utanför våra större städer.

Antalet utbildningsplatser på universitet och högskolor ligger på en historiskt sett mycket hög nivå, och regeringen har presenterat sin avsikt att ytterligare bygga ut antalet platser på bland annat lärar- och förskolläraryr utbildning samt vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar. År 2018 skulle detta innebära att antalet utbyggda högskoleplatser samt fortbildningsplatser för förskollärare uppgår till ytterligare ca 10 000 platser.

Högskolan Väst i likhet med landet som helhet har haft fler högskoleplatser än någonsin under den pågående lågkonjunkturen. Högskolan Väst tillhör dessutom de högskolor och universitet som växt snabbast i antal studenter sedan regeringsskiftet 2006. Mellan 2006 och 2013 ökade antalet helårsstudenter vid Högskolan Väst med 25 procent, från omkring 4 000 helårsstudenter år 2006 till ca 5 000 helårsstudenter år 2013. Ökningen beror till stor del på tidsbegränsade satsningar med anledning av lågkonjunkturen, som till exempel det så kallade Trollhättepaketet.

Den utbyggnad av antalet platser som regeringen presenterat är även avsedd att från 2015 omfatta Högskolan Väst och beräknas för Högskolan Västs del innebära medel motsvarande omkring 150 nya platser 2018. Därtill har även Högskolan Väst fått förstärkta medel med anledning av regeringens satsning på ökad kvalitet. Sammantaget innebär detta att Högskolan Väst, enligt sina egna prognoser, även framöver kommer ha fler helårsstudenter än 2006.

Regeringens slutsats är att nuvarande nivå och inriktning när det gäller högre utbildning är väl avvägd. Den slutsatsen gäller såväl för landet som helhet som för Högskolan Västs verksamhet.

När det gäller Tina Ehns andra fråga är regeringens uppfattning att förstklassig utbildning kan bedrivas vid såväl större som mindre lärosäten. Utbildning bör enligt regeringens mening finnas på många platser i landet för att på så sätt underlätta för många att studera och för att bidra till kompetensförsörjningen i olika regioner. Flera lärosäten har också utbildning på olika campusorter i varierande omfattning och erbjuder också utbildning på distans som ger tillgänglighet till högre utbildning oavsett var den studerande bor.

Anf. 2 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag får tacka så mycket för svaret. Det är bra att regeringen har en plan för fler högskoleplatser fram till 2018.

Problemet är att man runt om i landet påtalar att bristerna råder redan nu, och det har man ju påtalat en tid. Många kommuner i Sverige har en negativ befolkningsutveckling. Det sker en påtaglig förändring när det gäller service, skolor och myndigheter som försvinner från många olika orter. Det blir därför mycket mer problematiskt för människor att leva och utvecklas. Den starka urbaniseringen som redan pågår ökar ju på det problematiska som händer.

En del av detta gäller utbildningssystemen. Själv kommer jag från Västra Götalands län och jag bor dessutom i norra delen av länet, så jag inser att Högskolan Väst är en oerhört viktig och betydelsefull utbildningsort. Högskolan har profilerade forskningsområden inom produktions teknik, och man har någonting som heter arbetsintegrerat lärande. Där tar man vara på sådana idéer som ett arbetsplatsförlagt lärande ger.

Akademiska kunskaper och arbetslivet har integrerats ihop. Jag har förstått att det är ganska unikt och någonting som har utvecklat pedagogiska metoder. Det är ett systematiskt arbete som kräver långsiktighet och planering. Det handlar om utbildningar för lärare, sjuksköterskor och socialpedagoger – för att nämna några yrkesgrupper. Man har också olika fristående kurser och kandidatprogram och så vidare.

Rekryteringen till den dominerande delen av programmen på den regionala högskolan – jag har lärt mig att man bara ska säga högskolor, inte regionala högskolor, eftersom högskolor är högskolor oavsett var de är belägna – sker i huvudsak från regionen. Det har väldigt stor betydelse att det finns en högskola på orten. I stor utsträckning rekryteras också studenter från hem där föräldrar saknar eftergymnasial utbildning. Det är en viktig faktor att beakta när resurser till utbildningar fördelas.

Jag har läst en del om hur det ser ut på högskolorna runt om i landet, och vad jag har förstått är söktrycket oerhört stort. Det skulle förmodligen gå att utbilda otroligt många fler. Man kan inte ens ta in dem som söker sig dit. Regeringen borde ha en högre ambition för att stärka utbildningen på våra högskolor runt om i landet.

Även om man har en plan framöver har den kommit väldigt sent. Det har ju skett neddragningar. Man kan räkna på olika sätt, men det är uppenbart att man har dragit ned i olika delar av landet. Man har slagit i taket, och man har inte möjligheter att utbilda fler. Det finns olika meto-

der att räkna ut vilka utbildningsplatser som det är möjligt att inrätta. Men sammantaget verkar det vara ett skriande behov runt om i landet.

Prot. 2013/14:117
2 juni

Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag delar Tina Ehns uppfattning om Högskolan Västs betydelse för kompetensförsörjningen i norra Älvsborg, ja, inte bara där utan i nordvästra delen av Västergötland, Trestadsregionen och den delen av Västsverige. Så är det.

Det är både för regional kompetensförsörjning och naturligtvis för att ungdomar som bor där och kommer därifrån ska ha större möjligheter att vidareutbilda sig. Där har Högskolan Väst stor betydelse, på samma sätt som alla andra högskolor på de orter där de är verksamma.

Högskolan Väst har dessutom på grund av Trollhättans näringslivs inriktning haft och ska ha en ganska profilerad inriktning mot industriteknik och industriproduktion med både Saab och Volvo Flygmotor, liksom en lång rad andra industriföretag i Trollhättan och i regionen. Det bildade en gång i tiden bakgrund för etableringen och behovsbedömningen av Högskolan Väst och ligger i hög grad fast.

Det är en viktig industriregion i Sverige, och utöver de andra skälen, såsom kompetensförsörjning av lärare och sjuksköterskor som ju finns överallt i Sverige, är den tunga industrin i Trollhätteregeionen en viktig faktor för Högskolan Västs utbildningsutbud och profilering. Jag delar helt den uppfattningen.

Därför har Högskolan Väst byggts ut kraftigt under min tid som utbildningsminister. När jag gick in i Utbildningsdepartementet 2006 fanns det 4 000 heltidsplatser vid Högskolan Väst. Nu finns det 5 000. Tina Ehn pekar på en befolkningsminskning i den delen av Sverige. Jag kan inte de siffrorna utantill, men antalet högskoleplatser ökar, vilket jag tror i sammanhanget är viktigt och positivt. De borde öka ännu mer, säger Tina Ehn. Allt handlar om avvägningar. Det fanns 390 000 studenter 2006. Nu är antalet uppe i 415 000. Det är alltså väsentligt fler studenter i dag än det var 2006.

Med dem som nu fyller 19 år och går ur gymnasieskolan når vi en utbildningsnivå under kommande år som vi aldrig haft förr. Vi är bland de främsta i världen. Det finns så många platser att över 60 procent av varje årskull kommer att kunna gå på universitet och högskolor. Något annat land har satt upp ett högre mål, men de når inte dit. När vi sätter upp ett sådant mål når vi dit. Vi ligger bland de absolut främsta, kanske främst, i världen.

Tina Ehn säger att det är för lågt. Ja, jag vet inte. Alla kan inte bli akademiker. Det behövs även andra jobb i ett samhälle. Jag vill snarare se en framväxt av lärlingssystem, yrkeshögskolesystem, yrkesutbildningar, yrkesvuxenutbildning och så vidare. Högskolan Väst är en bra högskola. Den har en stark förankring i sin region, den fyller stora och viktiga behov för kompetensförsörjningen i regionen och den har byggts ut mycket kraftigt under senare år. De vill ha fler platser, säger Tina Ehn. Ja, men vi har 500 myndigheter i Sverige och alla myndigheter vill ha mer resurser, jag lovar. Det är inget unikt för Högskolan Väst, det vill alla ha, men regering och riksdag måste på något sätt göra en avvägning.

Svar på
interpellationer

Det som nu måste expandera i Sverige är yrkesutbildningarna och lärlingsutbildningarna. Vi ligger högst i världen när det gäller utbildningsmål på akademisk nivå.

Anf. 4 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag uppfattar det som att man genom åren aviserat att det har varit neddragningar på Högskolan Väst. Jag vet att i och med det minskade antalet industrijobb i det hårt drabbade område som uppstod runt Trollhättan gick regeringen in och vidtog åtgärder i form av satsningar. Det kallades för satsningar. Egentligen kan man väl säga att det mer var ett återupprättande av de resurser som de tidigare hade haft.

Jag tror att alla vill att det ska finnas gott om platser, och det är viktigt att vi diskuterar vilka system vi har för att se till att de finns. När jag försöker titta på statistisk analys för att se hur man beräknar platser till högskolan blir jag lite stressad eftersom det är svårt att utläsa. Universitetskanslersämbetet skriver att beräkningarna från den årliga genomsnittersättningen per helårsstudent visar att den teoretiska utbildningskapaciteten 2013 ligger i stort sett på samma nivå som 2003. Det återkommer i många dokument, att det totalt inte har blivit fler utbildningsmöjligheter i Sverige under nästan tio år. Det kanske inte är helt korrekt, men på något sätt pekar det på det som också sägs från Högskolan i Gävle och Högskolan Kristianstad.

Om jag håller mig till Högskolan Väst och området däromkring kan jag säga att jag besökt Högskolan Väst och upplevt att de varit bekymrade över att de inte har kunnat skapa de utbildningsplatser som de har behov av och som det finns ett stort söktryck till. Jag vet att vi alla vill väl när det gäller framtidens generation och att så många som möjligt ska utbilda sig. Därför funderar jag på vad som egentligen är fel. Varför säger de att anslagen minskar? Är det fel i beräkningarna eller har regeringen faktiskt minskat anslaget så som framkommer i de argument jag hör, som jag läser om i pressmeddelanden som skickats ut och så vidare?

Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Var någonstans det är fel i Tina Ehns beräkningar vet inte jag, men jag vet att det var 4 000 helårsstudenter i Trollhättan 2006, och nu är det 5 000. Det är 1 000 fler. Vi kanske åtminstone kan vara överens om det. Det kan alltså inte kallas för en neddragning under de senaste åtta regeringsåren, om det är det som Tina Ehn försöker säga. Det är 25 procents ökning. Högskolan Väst är därmed ett av de lärosäten som procentuellt ökat mest i Sverige.

Jag är helt medveten om att varenda rektor vill ha ännu mer pengar. Jag möter dem ofta. Alla vill ha ännu fler platser och ännu mer pengar. Det vill alla myndigheter, men riksdagens uppgift är att försöka väga av det mot även andra behov. Vi har expanderat mycket kraftigt vad gäller antalet studenter.

Tina Ehn säger att det dragits ned på sistone. Det är korrekt att vi på några punkter gjorde en tillfällig satsning under några år när lågkonjunkturen var som allra djupast, vilket riksdagen röstade igenom. Själva innebörden i en tillfällig satsning är ju att den upphör så småningom. Annars är den inte tillfällig. Den upphörde också, och då uppfattar alla det som att det dras ned. Det är säkert det som Tina Ehn refererar till, att den

tillfälliga satsningen upphörde. Det var en extra satsning utöver allt annat på grund av att man såg framför sig att vi skulle få 12 procents arbetslöshet under finanskrisen. I finanskrisens början gjordes den bedömningen. Det blev aldrig så. Vi nådde inte högre än till ungefär 8 procents arbetslöshet. Vi byggde ut, men den tillfälliga satsningen upphörde. Trots det är det en 25-procentig utbyggnad av Högskolan Västs kapacitet sedan 2006. Det kan inte kallas för en neddragning hur man än räknar.

Om vi då tittar framåt och inte bara bakåt vill jag föra till två parametrar som vi måste väga in. Högskolan är ingen Amsåtgärd. Det går inte att snabbt bygga ut högskolan och tro att det fungerar. Det måste finnas professorer och disputerade lärare, och dem går det inte att bara ösa in från den ena dagen till den andra. Det måste vara en långsiktig utbyggnad så att man kan bygga upp med kompetent personal – lärare och professorer – vid lärosätena.

Därför vill jag varna för att nu gå in för en långsiktig större utbyggnad. Med mycket stor sannolikhet kommer ansökningarna till högskolan att minska under kommande år. Det beror på två faktorer. Den ena är att vi går från lågkonjunktur och finanskris över i ett normalläge och så småningom in i högkonjunktur. Vi vet att söktrycket då sjunker kraftigt. Det är det ena.

Det andra är att ungdomskullarna minskar kraftigt i storlek. Det har gymnasieskolan redan känt av. Mängder med gymnasier läggs ned. Fristående gymnasieskolor går i konkurs, för det finns inte tillräckligt med elever. Ungdomskullarna som föddes i slutet av 90-talet var mycket mindre än de som föddes i början av 90-talet. Det har nu drabbat gymnasiet, och inom några år kommer den effekten att synas mycket tydligt i högskolans värld.

Vi har två faktorer som samtidigt kommer att slå till. Det ena är att vi går från lågkonjunktur till högkonjunktur, och då minskar söktrycket. Det andra är att ungdomskullarna minskar kraftigt. Man kan naturligtvis bygga ut högskoleplatserna under fem år framåt, men effekten blir att många av platserna kommer att stå tomma, och alla kommer att fråga sig varför vi gjorde så, varför vi inte använde resurserna bättre, så att säga.

Bakåt i tiden har vi alltså byggt ut från 4 000 till 5 000 platser, men varken demografi eller konjunkturläge talar för någon stor utbyggnad av högskoleplatser i Sverige under kommande år. Vi bygger ut lärarutbildningar och ingenjörutbildningar och gör en del riktade insatser, men om vi gör en stor generell utbyggnad kommer platserna att stå tomma ganska snart.

Anf. 6 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag har inte gjort några egna uträkningar, utan jag hänvisar till det som jag har lyckats ta fram. Det är nog bra att jag inte gör några egna uträkningar.

Utbildningsministern säger att 25 procents utbyggnad av kapaciteten har skett på Högskolan Väst, och det kanske är så totalt. Det beror väl också på hur man räknar, kan jag tänka mig. Jag skulle ändå vilja komma med en varning. Man säger att det är högkonjunktur och att ungdomskullarna sjunker kraftigt, och det kan vara så. Men samtidigt har vi ett otroligt föränderligt samhälle. Samtidigt som vi behöver ha stabilitet behöver vi ha flexibilitet i utbildningssystemet. Högskolan Väst har visat hur

spännande man kan göra det med arbetsintegrerat lärande och så vidare. Det är en del i det hela.

Det är någonting som inte stämmer när vi står med så olika uppgifter. Jag skulle ändå vilja hänvisa till det som jag läst i Universitetskanslers-ämbetets statistiska analys, där man faktiskt påpekar att resurserna till studierna minskar hela tiden. År 2013 var antalet statligt finansierade helårsstudenter 293 700, vilket är 6 500 färre än året innan. Det finns också statistik som visar att det i stort sett inte har skett någon ökning totalt sett på tio år. Det är inga siffror som är partiska, tror jag. De finns med i en analys.

Det är otroligt viktigt att vi har de här högskolorna runt om i landet, inte minst i Västsverige där jag ser att det försvinner mycket annat från olika orter.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag vill göra klart att jag har exakt samma uppfattning som Tina Ehn om betydelsen av Högskolan Väst och andra högskolor. Det är därför vi har byggt ut Högskolan Väst från 4 000 helårsstudenter till 5 000. Helårsstudent är det begrepp som används. Det kan egentligen vara betydligt fler individer, för många pluggar halvtid och deltid, men man räknar om det till heltidsstudierande. Då har det ökat från 4 000 till 5 000 på Högskolan Väst under min tid som minister. Det är ovedersägligt; det har byggts ut.

Genom att utomeuropeiska studenter nu betalar avgifter har det försvunnit 10 000 studenter som svenska staten betalade för tidigare. Det förklarar en stor del av den minskning på 6 000 som Tina Ehn beskrev. Det Tina Ehn sade är alltså helt korrekt, men det är fråga om ett antal reformer som inte påverkar Trollhätteungdomarnas möjligheter att studera. Det är indiska och kinesiska studenter som får betala avgift via stipendier i stället; tidigare betalade svenska staten. Det är en förklaring. Att den extra utbyggnad som gjordes under de djupaste krisåren försvunnit påverkar också detta.

Det är i dag väsentligt fler studenter på svenska universitet och högskolor än det var 2006, och det gäller även Högskolan Väst. Då säger Tina Ehn att ännu fler måste vara högskoleutbildade i framtiden. Ja, det är sant, och det är därför vi gör de här utbyggnaderna. Men jag vill understryka att det har skett en stor ökning. Göran Persson och de rödgröna satte en gång upp målet att 50 procent skulle gå på universitet. Ni nådde aldrig det målet. Nu är vi snart uppe i över 60 procent av varje ungdomskull. Det är i själva verket fler som kan gå än det finns behöriga. Vi är bland de länder i världen som har absolut högst siffror.

Det som jag tycker att vi inte har prioriterat i Sverige är yrkesutbildningar, lärlingsutbildningar, yrkeshögskola och yrkesvux. Det är där man behöver bygga ut framöver, snarare än att få upp antalet akademiskt utbildade mot 100 procent, vilket jag inte tror är ett realistiskt eller önskvärt mål.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Peter Rådberg har frågat mig om det finns problem för den svenska utrikespolitiska trovärdigheten när det statligt ägda Rymdbolaget, Swedish Space Corporation, säljer tjänster till länder, organisationer och företag som utför utomrättsliga avrättningar och bygger upp satellitsystem som systematiskt kan användas för att kränka de mänskliga rättigheterna.

Svaret på interpellantens fråga om det finns problem för trovärdigheten för den svenska utrikespolitiken är nej.

Självfallet ska Rymdbolaget bedriva sin verksamhet i enlighet med existerande svenska och europeiska lagar och regelverk. Det gäller bland annat produkter med så kallad dubbel användning.

Regeringen slår i statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande fast att svenska företag ska efterleva de internationella riktlinjer som finns. Särskilt viktigt är detta för bolag som har verksamhet eller upphandling i länder som brister i efterlevnad av grundläggande internationella ramverk.

Till Rymdbolagets verksamhet hör att vara en av världens största kommersiella leverantörer av tjänster när det gäller satellitkommunikation och kontroll av satelliter.

Rymdbolaget har kunder för dessa tjänster i ett tjugotal länder. Satellittjänster är av starkt ökad betydelse i en lång rad avseenden, och allt fler länder investerar i dag i rymdsystem för kommunikation, tv-sändningar, jordobservationer, forskning, meteorologi och en lång rad andra verksamheter.

Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Jag får tacka utrikesminister Carl Bildt för svaret. Jag tycker dock att det är problematiskt att utrikesministern inte ser några problem med Rymdbolagets verksamhet. Det tänjer på trovärdigheten för den förda svenska utrikespolitiken.

Rymdbolagets verksamhet anses enligt svenskt regelverk vara mestadels civil. Rymdbolaget ser sig självt som rymdens Telia. Som utrikesministern säger har man många internationella kunder inom en rad olika områden.

Utrikesministern valde dock att bortse från att bolaget faktiskt även har kunder av militär karaktär. Än mer problematiskt är att svensk teknik och infrastruktur möjliggör USA:s drönarkrigföring, som i praktiken innebär utomrättsliga avrättningar. Avsaknaden av ett tydligt fördömande måste tolkas som ett tyst medgivande från regeringen, och det anser jag inte är acceptabelt.

Carl Bildt återgav i sitt interpellationssvar helt korrekt en del av den svenska statens ägarpolicy. Han sade att regeringen slagit fast att svenska företag ska efterleva de internationella riktlinjer som finns och citerade: ”Särskilt viktigt är detta för bolag som har verksamhet eller upphandling i länder som brister i efterlevnad av grundläggande internationella ramverk.” Men Carl Bildt glömde den mening som står precis ovanför i samma stycke: ”En viktig del i arbetet med hållbarhetsfrågor är att bola-

*Svar på
interpellationer*

gen stödjer och följer de universella riktlinjer som finns kring miljöhänsyn, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, och bekämpning av korruption.” Lite längre upp på samma sida, Carl Bildt, står följande: ”Statligt ägda bolag ska ha en genomtänkt och förankrad policy och strategi för att hantera miljöhänsyn och socialt ansvarstagande såsom etik, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, bekämpning av korruption samt jämställdhet och mångfald.”

Finansmarknadsministerns statssekreterare har sagt i TV4 att Rymdbolaget lever upp till statens ägarpolicy och att hänsyn ska tas till mänskliga rättigheter. Det sker dock verksamhet i Förenade Arabemiraten, ett land där det inte kan råda något tvivel – inte ens för Carl Bildt, tror jag – om att demokratin och de mänskliga rättigheterna är satta på undantag. Kommunikationsdirektören på Rymdbolaget har sagt att om deras projekt är fel måste det komma signaler från politiskt håll. Tyvärr har utrikesministern än så länge varit tyst i den frågan. Några politiska signaler är det tyvärr inte fråga om.

Menar utrikesministern verkligen allvar när han säger att det inte innebär några problem för svensk utrikespolitik när ett statligt bolag utbildar militär personal i satellitkontroll i diktaturer och möjliggör drönarkrigföring? Miljöpartiet har vid ett flertal tillfällen kritiserat regeringen för att den inte för en samstämmig politik. Är detta ytterligare ett exempel på detta, utrikesministern?

Anf. 10 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Fördelen med att vara i opposition är att man kan säga i stort sett vad som helst utan att ha någon saklig grund för det hela. En stor del av de påståenden som Peter Rådberg kommer med finns det egentligen inga belägg för över huvud taget. Däremot är det riktigt att Rymdbolaget är mycket framgångsrikt när det gäller satellitkontroll och satellitkommunikation.

Det är också mycket riktigt att satelliter spelar en tilltagande och viktig roll på nästan alla samhällsområden. Det gäller inte minst miljö- och klimatfrågorna. Hela den diskussion som vi i dag har hade inte varit möjlig utan de jord-, meteorologi-, väder- och klimatobservationssatelliter som Rymdbolaget är engagerat i att hjälpa till så att de ska fungera.

Jag tittade specifikt på de uppgifter som finns om satelliter för Förenade Arabemiraten. Det ena är ett stort europeiskt satellitsystem tillverkat i Europa, drivet av Europa och i allt väsentligt uppskjutet i Europa, men en är uppskjuten i Ryssland. Det är för satellitbaserat internet i 28 länder, bland annat i Afrika. Det har mycket stor betydelse för ekonomisk och social utveckling. Det andra är ett kommunikationssystem av den arten som vi behöver för direktsänd tv i dessa länder.

Sedan ligger det i sakens natur att vi inte kan kontrollera, vare sig Rymdbolaget eller någon annan, innehållet i varje tv-program eller innehållet i varje enskild internetkommunikation. Sådant brukar Miljöpartiet ha en rätt skeptisk inställning till. Men att det rör sig om civila bra program där det också finns regeringstillämpningar på det sätt vi har i en del av de europeiska systemen är alldeles tydligt.

Uppgifter om att vi skulle ha hjälpt till i något slags drönarkrigföring vet jag inte var Peter Rådberg har ifrån. Någon grund för detta finns icke vare sig i offentliga uppgifter eller i något annat sammanhang.

Till slut är det viktigt att man följer de regler som finns. Det finns ingen anledning att anta att detta inte har varit fallet. Det finns anledning att anta att den verksamhet som Rymdbolaget bidrar till är väldigt betydelsefull för saker och ting som både Peter Rådberg och jag tycker är mycket viktiga. Det gäller miljöövervakning, klimatövervakning och jordobservationer av olika slag.

Det ska gärna sägas att satelliterna ger en kapacitet som är viktig. Peter Rådberg kan gå in på Google och titta på satellitbilder med ryska stridsvagnar runt Ukraina med en detaljupplösning som var synnerligen hemligstämplad bara för tio eller femton år sedan. Det är klart att det ger tillämpningar på ett mycket vitt område. Vi får en öppnare, mer transparent, värld med möjligheter att klara avgörande klimatutmaningar. Det är bra att Rymdbolaget spelar en viktig roll i detta sammanhang.

Anf. 11 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Tack för svaret! Jag kritiserar inte Rymdbolagets civila verksamhet, Carl Bildt. Jag kritiserar dess militära verksamhet och vad det eventuellt kan få för följer. Det är vad hela debatten handlar om.

Utrikesministern har tydligen inte några synpunkter på att Rymdbolaget har kunder av militär karaktär där svensk teknik och infrastruktur möjliggör USA:s drönarkrigsföring, som i praktiken innebär utomrättsliga avrättningar. Det var detta som TV4 tog upp. Carl Bildt nämner inte ens det vid namn.

Jag kan återigen konstatera att det är regeringens politik. Jag beklagar detta. När TV4 avslöjade Rymdbolagets verksamhet tog det upp att Sverige bistår och möjliggör USA:s drönarkrigsföring i länder som närmast kan beskrivas som, om man säger det på engelska, failed states.

Utrikesministern beskrev i en interpellationsdebatt med min kollega Valter Mutz förra året att det inte råder något rättslöst vakuum i användandet av beväpnade drönare. Jag kan citera vad utrikesministern sade: "Utgångspunkten är att en misstänkt person ska gripas och ställas inför rätta i enlighet med de rätts säkerhetsgarantier som gäller enligt de mänskliga rättigheterna." Utrikesministern fortsatte med att säga: "Angrepp som sker utan tillåtelse från den stat där angreppet äger rum kan utgöra en otillåten våldsanvändning och därmed strida mot FN-stadgan."

Det finns åtskilliga exempel på detta, Carl Bildt, i Pakistan eller Afghanistan där USA använt sig av attackdrönare. Tusentals människor har dödats. En del har säkert varit de som USA har efterspanat. Men man får anta att åtskilliga fler har varit helt oskyldiga. Att döma av de protester som både Pakistan och Afghanistan har framfört verkar inte USA haft tillåtelse att utföra just dessa attacker.

Ett konkret exempel, Carl Bildt, på den brutala verkligheten avslöjade Expressen i gårdagens tidning. Den 7 september 2013 dödades 15 civila personer, varav tre kvinnor och fyra barn, av en amerikansk drönare på en väg någonstans i Afghanistan. En liten flicka vid namn Aisha, fyra år, överlevde med otroligt svåra skador utan arm och med ögonen bortsprängda.

Detta skulle kunna ha varit ett exempel på en tragisk händelse där svensk teknik har möjliggjort detta. Jag säger inte att det är det, men det skulle kunna vara ett exempel. En före detta drönarsoldat som tidigare tryckt på bombknappen berättade för The Guardian för ett tag sedan att

de bilder de använder inte ens visar om människor håller i en spade eller i ett gevär. De kan faktiskt inte se det.

Både FN och Amnesty har krävt en oberoende utredning av drönarincidenterna överlag. Det är i ljuset av detta man ska bedöma Rymdbolagets verksamhet. Rymdbolaget bistår med teknik och infrastruktur till USA:s drönarkrigsföring. Jag hoppas ändå att Carl Bildt kan vara så ärlig att han kan säga att det är en del av detta.

Utrikesministern har sagt att den amerikanska drönarkrigsföringen kan utgöra en otillåten våldsanvändning och därmed strida mot FN-stadgan. Detta har Carl Bildt sagt. Om nu Sverige genom Rymdbolaget är delaktigt i en verksamhet som utrikesministern själv menar kan strida mot FN-stadgan, anser inte utrikesministern att Sverige har ett ansvar som FN-medlem att utreda om dessa attacker är lagliga och även se över ansvarsfrågan?

Det är problematiskt att utrikesministern inte ser några problem för trovärdigheten i den förda utrikespolitiken. Hade detta varit Ryssland, Carl Bildt, är jag helt övertygad om att du inte varit speciellt tyst. Nu råkar det vara ett annat land. Det är detta som vi i Miljöpartiet menar är ett problem. Regeringens utrikespolitik är varken konsekvent eller samstämmig.

Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Problemet är snarare det att Peter Rådberg slänger sig med påståenden för vilka han inte har någon grund och inte heller anför något sakligt. Han säger: *om* det vore och *skulle* kunna vara. Det är mycket om och skulle kunna vara. Det gäller för den delen också Miljöpartiets politik i största allmänhet. Det är inte på den grunden man kan föra en diskussion.

I interpellationen tar Peter Rådberg upp konkreta fall med de två satelliterna för Förenade Arabemiraten. Jag har redogjort för vad det är för satelliter. Det är bra satellitprogram. I den mån Sverige har bidragit till detta, vilket är högst marginellt, är det en god insats. Det är framtaget av europeiska industrier, där Sverige på annat sätt är delaktigt i framtagandet av detta satellitsystem. Vi tycker att det är bra med utökad kommunikation, tv och internet också i Afrika, och satellitsystemen handlar om detta.

Sedan kommer en lång rad påståenden om att vi skulle möjliggöra USA:s drönarkrig. Jag har icke sett något enda påstående som tyder på detta. Den kunskap vi i övrigt har om hur dessa operationer går till tyder inte på det. USA har dedikerade speciella satellitsystem med en helt annan säkerhetsnivå, helt andra kontrollsystem och helt andra markstationer för att bedriva denna verksamhet.

När det gäller de påståenden som finns i övrigt får nog Peter Rådberg finnas sig i att jag tycker att han är slarvig med fakta och med sanningen. Han får nog återkomma när han har gjort lite bättre research i den här frågan. Att kasta ur sig allmänna påståenden är mycket enkelt, men man bör nog kunna belägga dem.

Det han har anfört i interpellationen om Förenade Arabemiraten har jag klarlagt. Det finns ingen anledning att ha någon kritik på denna punkt. I övrigt är det synnerligen ogrundade, mycket svepande och

mycket allmänna påståenden. Det är inte riktigt på den kvalitetsnivå som Peter Rådberg normalt brukar finnas.

Prot. 2013/14:117
2 juni

Anf. 13 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Jag citerar precis vad du själv har sagt, Carl Bildt. Utrikesministern har tidigare sagt att amerikansk drönarkrigföring kan utgöra en otillåten våldsanvändning och därmed strida mot FN-stadgan. Carl Bildt har sagt detta.

Vad jag säger är att vi ska göra en undersökning av det, Carl Bildt. Är det så att Rymdbolaget på något sätt har ett finger med i spelet, eller är det inte så? Jag kan inte med tvärsäkerhet säga detta. Vad jag skulle önska från utrikesministern är att han på något sätt kan säga att det finns ett problem här och att vi bör undersöka detta.

I det exempel som Expressen tog upp i går och som jag redogjorde för nu från den 7 september 2013 har FN och Amnesty begärt en utredning. Vi har ett statligt bolag där policyn är väldigt tydlig, som jag läste upp i mitt första anförande, och där tycker jag att det brister en hel del. Då vore det klädsamt om utrikesministern och regeringen sade: Vi får titta på detta. Vi ska undersöka om det har begåtts något brott eller inte, och så återkommer vi i ärendet. Carl Bildt vänder på det och säger: Vi har inte gjort något fel. Han menar att jag står här och försöker hitta på någonting.

Jag säger det som TV4 och den undersökning som finns säger, och jag gör det utifrån fakta i det som Carl Bildt själv har sagt och påstått. Det är en utgångspunkt jag har, och jag kan inte bli mer tydlig än så. Jag tycker att det är ganska korrekt.

Min fråga är återigen: Kan inte regeringen och Carl Bildt göra en undersökning utifrån de frågeställningar som jag har?

Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Nu backar Peter Rådberg med mycket betydande hastighet. Han säger: Jag vet inte. Jag gör inga påståenden. Jag vill bara ha detta undersökt. Jag har ingen aning.

Men det du sade, Peter Rådberg, var att Sverige möjliggör USA:s drönarkrig. Det sade du tidigare. Nu säger du att du inte vet. Du är inte säker. Du undrar om man inte kan undersöka detta, och du har sett på TV4.

Med all respekt, Peter Rådberg – respektabel talesman för Miljöpartiet – det krävs lite större underlag än att bara ha sett på TV4 när man ställer sig med rätt grova anklagelser i riksdagens talarstol och sedan backar ned från det så tydligt som du nu gör. Jag klargjorde vad som gällde Förenade Arabemiraten. Du hade ingen invändning mot detta. Sedan sade jag att jag inte ser någon grund i de anklagelser som framförs i övrigt. Då backar du och säger att du i grunden håller med, att du inte vet och att du vill att det ska undersökas på ett eller annat sätt. Det är inte så imponerande som prestation.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2013/14:461 om markåtkomst för cykelleder

Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Monica Green har frågat vad jag avser att göra för att regelverket ska möjliggöra markåtkomst för cykelleder.

Regeringen ser positivt på utbyggnaden av cykelleder. I den nationella transportplanen gör regeringen satsningar som motsvarar anläggning av närmare 40 mil ny cykelväg längs det nationella vägnätet. Staten är via transportplanen medfinansierad till bland annat Kattegattleden, som är ett samarbetsprojekt mellan berörda kommuner, landsting och staten. Totalt satsar staten drygt 4,8 miljarder kronor på åtgärder för ökad och säker cykling under perioden 2014–2025.

När det gäller frågan om markåtkomst för cykelleder vill jag betona att avtalslösningar med berörda markägare alltid är det alternativ som först måste komma i fråga. På så sätt skapas förutsättningar för en bred acceptans för infrastrukturprojekt. Enbart undantagsvis bör tvångsvisa lösningar övervägas, till exempel om avtal inte kan komma till stånd och alternativa sträckningar inte är möjliga. Det finns redan enligt gällande lagstiftning också en möjlighet att – i sista hand – tillgripa expropriation för att förverkliga en cykelled av allmänt intresse.

I en rapport från Lantmäteriet år 2002 lämnades förslag till utökade möjligheter att ta andras fastigheter i anspråk med tvång för att inrätta bland annat cykelleder. Förslaget har varit föremål för flera remissomgångar. Det har då inväntats att förslaget på ett oproportionerligt sätt skulle inskränka äganderätten för berörda markägare.

Det finns skäl att beakta denna remisskritik. Över lag är jag också tveksam till att införa ytterligare möjligheter till expropriativa ingrepp utan att det finns mycket starka skäl för det. Med detta sagt vill jag dock framhålla att beredningen av Lantmäteriets rapport, som även innehåller andra förslag, fortsätter i Regeringskansliet. I det arbetet beaktas de åsikter som bland andra Cykelutredningen har fört fram i sitt betänkande.

Förste vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:487 om olaglig jakt på graffiti-målare

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Rossana Dinamarca har frågat mig vad jag gör för att försäkra mig om att bevakningsföretag inte bedriver olaglig jakt på graffiti-målare. Interpellanten frågar också vad jag avser att göra för att ge upprättelse till personer som har behandlats rättsvidrigt av myndigheter och för att försäkra mig om att detta inte upprepas.

Skadegörelse i form av klotter utgör ett stort samhällsproblem. Kostnaderna för skadegörelse är stora för såväl det allmänna som för näringsliv och privatpersoner. Därför är det angeläget att förebygga och be-

kämpa sådan brottslighet. Jag vill dock betona vikten av att det måste göras i rätts säkra former och att det är allvarligt om inte regelverket följs.

Verksamheten i bevakningsbranschen regleras av lagen om bevakningsföretag. Endast företag som har auktoriserats får bedriva bevakningsverksamhet. Auktorisation får beviljas om det kan antas att bevakningsverksamheten bedrivs på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt och inte har en från allmän synpunkt olämplig inriktning.

Väktare som bedriver spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal utgör enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter exempel på vad som gör att en verksamhet kan anses olämplig. Det är länsstyrelsen som utövar tillsyn över auktoriserade bevakningsföretag och som kan återkalla en auktorisation om företaget brister i sin verksamhet.

Vad gäller frågan om upprättande av register vill jag framhålla att det bland annat i personuppgiftslagen finns bestämmelser som syftar till att skydda den enskildes personliga integritet. Personuppgiftslagen gäller både för myndigheter och enskilda. Den är tillämplig vid databehandling av personuppgifter och i vissa fall vid manuell behandling av sådana uppgifter. Datainspektionen har ett tillsynsansvar enligt lagen.

Jag förutsätter att berörda myndigheter i sitt arbete följer gällande regelverk. Personer som anser sig ha blivit felaktigt behandlade av en myndighet har möjlighet att vända sig till Justitieombudsmannen, JO, eller Justitiekanslern, JK.

Mot denna bakgrund har jag inte för avsikt att vidta några åtgärder på området.

Anf. 17 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Interpellationen handlar om att civilklädda och gömda väktare ägnar sig åt spaningsverksamhet genom att följa efter, fotografera och filma människor långt utanför väktarnas bevakningsområden. Det handlar om metoder som strider mot reglerna för bevakningsföretag och mot personuppgiftslagen, och det handlar om att politiker och myndigheter har låtit detta ske.

Därför vill jag börja med att säga att det är anmärkningsvärt att justitieministern i sitt svar tar utgångspunkt i frågan om skadegörelse. Detta är en fråga om rätts säkerhet och inte en fråga om klotter. Det är lätt att tolka det som att ministern vill ursäkta de olagliga metoderna i den mån de förekommer.

Det är också anmärkningsvärt att justitieministern inte ens tycks uppöras över att det statliga dåvarande Banverket har erkänt att de i strid med reglerna har anlitat civilklädda väktare som bedriver spaning på presumtiva klottrare på all allmän plats i Stockholms län. När justitieministern förutsätter att berörda myndigheter följer regelverket är det märkligt i relation till att interpellationen ställs mot bakgrund av att de nämnda myndigheterna inte följer gällande regelverk. Hur kan justitieministern då förutsätta att de följer det regelverk som de bevisligen inte följer, vilket framkommer i den bok som jag hänvisar till i interpellationen?

Det är uppenbart att de lagrum ministern hänvisar till inte är tillräckliga eftersom dessa metoder har kunnat användas i snart två decennier – detta trots en tidigare muthärva och registerdom som rullades upp under

2002 och 2003 mot dåvarande Falck Security och trots en omfattande mediegranskning av CSG åren 2011–2012.

Det är inte svårt att få tillstånd att bedriva bevakningsverksamhet, då det räcker att de ansvariga personerna har en viss utbildning och är ostraffade. Det räcker alltså att ljuga i sin ansökan och påstå att verksamheten ska bedrivas på ett korrekt sätt, och så är företaget i gång. Om justitieministern hade frågat länsstyrelsen om de ansåg att de hade tillräckliga resurser för tillsyn skulle de antagligen ha svarat nekande. Det är det svar som har framkommit i den kontakt som har funnits med länsstyrelsen.

Det räcker att ett fuskande företag byter personer i ledande befattning för att verksamheten ska kunna fortsätta. Och det är i princip upp till mediernas granskning att uppdaga oegentligheter.

Datainspektionen har likaledes små resurser med sina föranmälda inspektioner. Företaget kan helt enkelt neka till att register finns. Om justitieministern hade kontaktat rättsenheten på Länsstyrelsen i Stockholms län eller Rikspolisstyrelsen hade hon också fått veta att möjligheten att återkalla ett bevakningsföretags auktorisation är praktiskt taget obefintlig i dag.

Sammanfattningsvis svarar justitieministern mycket likt det granskade företaget. De hävdar också att det finns lagar som förbjuder den uppdagade verksamheten. Eftersom de aldrig skulle få för sig att bryta mot lagen kan den verksamheten inte heller existera på riktigt. Men en sådan solklar lögn ska inte räcka för att komma undan ansvaret i en rättsstat. Det är ett mycket naivt förhållningssätt att tro att nuvarande lagstiftning skulle vara tillräcklig när verksamheten så uppenbart bara fortsätter, trots tidigare granskningar och domar.

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag blir lite upprörd över att man inte får nämna den problematik det handlar om, nämligen att skadegörelsen är rätt omfattande. Det är naturligtvis inte poängen i interpellationen eftersom interpellanten uppenbarligen inte tycker att det är något större problem.

Låt oss dock fokusera på detta, som är allvarligt, eftersom det finns anmälningar och ifrågasättande av hur företaget CSG har skött verksamheten. Jag tar också i min beredning kontakt med vederbörliga myndigheter och sätter mig in frågan.

Med anledning av den artikelserie som Svenska Dagbladet publicerade 2011 höll länsstyrelsen ett första möte med företrädare för CSG för att så att säga förhöra dem om saken. I mars 2012 gjordes en inspektion i företagets lokaler i Solna eftersom synpunkter som inte kom in upprepades. Ett antal förelägganden kom också i juni. De rörde framför allt brister i avtal mellan olika kunder och otillräcklig utbildning hos vissa butikskontrollanter; likväl gjorde man detta. I september 2012 rapporterade CSG vilka åtgärder de hade vidtagit. Man inledde alltså ett ganska noggrant granskningsarbete. Och varje myndighet vill naturligtvis ha mer resurser.

När det gäller anmälningar har det kommit in ett trettiotal anmälningar som rör den typen av frågeställningar som bokförfattaren och interpellanten tar upp. Länsstyrelsen säger att man i ett fåtal fall har kunnat påvisa förhållanden som stöder omständigheterna, men man har behandlat

långt ifrån alla anmälningar. Två anmälningar handlar just om att väktare har arbetat civiltklätt och inte enligt reglerna. Där pågår tillsynsärendet, om jag är rätt informerad.

Datainspektionen har också tittat på hur man använder personuppgifter. Det är ju en annan sak som dyker upp i interpellationen och i boken. Datainspektionen har gjort en granskning i en omgång i alla fall. Då fann man att som helhet kunde man inte se att verksamheten var kränkande, enligt personuppgiftslagen i varje fall.

När det gäller internetfilmen som också nämns i boken är det oklart vem som har publicerat den, och sammanfattningsvis kan man säga att Datainspektionen uttalade att de utgår från att företaget ser över rutinerna i flera avseenden. Och det är väl bra att man gör så.

Min poäng med detta är att ansvariga tillsynsmyndigheter har reagerat – med rätta – på de missförhållanden som har beskrivits i artiklar och i boken. Det är självklart att så måste ske. Man har också gått igenom ärende efter ärende. Men det krävs också i en rättsstat att man kan bevisa och att man kan påtala att detta bryter mot föreskrifter och regler. Det har inte skett i många ärenden, vad jag förstår. Detta är inte heller färdighanterat.

Myndigheterna gör dock sitt arbete, och jag tycker att det är bra. Sedan har jag respekt för om det kan finnas tjänstemän som tycker att man borde ha ännu mer resurser och så vidare. Men man har inte sett mellan fingrarna när det gäller de beskrivningar av missförhållanden som de här journalisterna har plockat fram.

Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Jag vill ändå återigen säga att det här inte är en fråga om klotter är bra eller dåligt. Jag håller fullständigt med justitieministern om att skadegörelse inte är något positivt; det ska naturligtvis motverkas.

Det kan dock inte vara så att målet helgar alla medel. När vi ser på vad en väktares arbetsuppgift faktiskt är – det kanske justitieministern ändå är bekant med – handlar det om egendomsskydd, ett förstärkt egendomsskydd, utöver det som polisen kan ge. Man får bara gripa personer på samma premisser som vem som helst, så kallat envarsgripande. De som arbetar med stationär bevakning släcker lampor, stänger fönster och kontrollerar att dörrar är låsta.

För att illustrera att det har förekommit lite annat vill jag läsa ur en av CSG:s egna platsannonser för väktare som publicerades 2010. Det är en annons för ett jobb som verkar vara något utöver det vanliga, skulle man väl kunna säga. Det är tydligt att kunden är främst SL och att det handlar om väktare. Det står att uppdraget i huvudsak består i att motverka skadegörelse för kundens räknung. Sökanden ska ha militär erfarenhet och kunna arbeta under extrema förhållanden. Tycker justitieministern att den platsannonsen rimmar väl med de arbetsuppgifter som en väktare har?

Vi kan vara överens om att det är ett problem med skadegörelse. Men om omfattningen av problemet är så stort, är det då inte rimligare att polisen ägnar sig åt spaningsverksamheten? Det är faktiskt de som har möjlighet att göra det och inte väktare.

I boken framkommer också många olika fall som visar på hur väktare förföljer människor som man tror klottrar. Till exempel nämns eventet Art of the Streets som arrangerades av Riksteatern tillsammans med

Graffitifrämjandet, där man följde efter besökare. Då var man civilklädd och följde efter dem i flera timmar. Det framkommer också exempel på att man sitter och lurar. I stället för att se till att förebygga brott följer man hur hela brottet verkställs, och därefter följer man efter och ser var personerna bor och vilka de umgås med. Det här är ytterst allvarligt, Beatrice Ask.

Det framkommer också väldigt tydligt i de mediegranskningar som har förekommit att detta finns men att ingenting görs. Då menar jag att justitieministern inte bara kan luta sig tillbaka och säga att hon förutsätter att allting går bra till, när det inte gör det. Därför vill jag återigen ställa frågan: Hur tänker justitieministern försäkra sig om att det här upphör nu, att det inte fortsätter? I boken, som justitieministern ändå verkar ha läst, framkommer det att det har funnits uppgifter om detta så sent i höstas förra året.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag hoppar över annonsen vad gäller tjänst vid bevakningsföretag. Vi kanske ska fokusera på det som interpellationen handlar om. Det är naturligtvis ingen ny uppgift för mig vad väktare har för ansvarsområde och hur regelverket ser ut – jag är rätt insatt i den saken. Skillnaden mellan interpellanten och mig tycks dock vara att interpellanten utgår från att allt som skrivs i en bok är korrekt medan vad myndigheter och rättsväsen möjligen kan kräva som bevisning inte är lika korrekt.

Jag har läst vad som har framkommit i boken. Jag konstaterar också, efter kontakt med myndigheterna, att man har agerat och försöker utröna vad som är frågan i de anmälningar som har inkommit. Det är så man arbetar i ett rättssamhälle. Man kan inte ställa sig till doms över någonting baserat bara på uppgifter i en bok. Det måste också bevisas; det måste utredas.

Myndigheterna har agerat under resans gång; vi har ju fått in anmälningarna under en period. Jag tycker att det är korrekt. Vi har regler, och vi har tillsynsmyndigheter som har befogenheter. Jag konstaterar att de tar sitt ansvar även om de inte i alla delar är överens med vad författarna till den här boken möjligen har lyft fram. Man får fortsätta arbeta med det.

Det finns också ett och annat exempel där man kan fundera över om det stämmer.

Det uppges i något sammanhang att man för Datainspektionen har visat upp bilder som ska finnas i något fotoregister. Vad vi har kunnat få fram fanns det vid den tidpunkten inte något pågående ärende som rör CSG hos Datainspektionen. Men tiden får väl utvisa hur det är med det.

Hur agerar justitieministern? Jo, jag försöker försäkra mig om att de anmälningar som kommer in om missförhållanden när det gäller bevakningsföretag och andra hanteras enligt de regler som är fastställda av riksdag och myndigheter. Det är på det sättet vi arbetar. Skulle det visa sig att det inte finns regler som kan ta itu med brister får man återkomma och ta fram förslag till förändringar och förbättringar.

Jag tror att det är oerhört viktigt i ett rättssamhälle att man inte bara utgår från att det som skrivs i en artikel eller i en bok är sanningen. Vi måste också på ett metodiskt sätt utreda saken i alla dess delar.

Sedan är det naturligtvis viktigt att bevakningsföretag följer de regler som finns. Jag nämnde också i mitt förra inlägg att länsstyrelsen hade påtalat brister i avtal med kunder och så vidare hos de här företagen. Det är viktigt att det blir rätt. Jag tycker att det är bra att man har gett den typen av direktiv, rekommendationer och krav som företagen ska följa upp.

Granskningen av bevakningsföretagen är väldigt viktig, inte bara vad gäller den typ av problematik som interpellanten lyfter upp utan också i andra sammanhang där de agerar. Väktare är ju inte poliser. Det är alldeles uppenbart att det är polisen som har ansvar för att gripa och så vidare. Väktare har rätt till envarsgripanden, som sades tidigare av interpellanten, och de får bara ingripa mot personer som de tar på bar gärning när dessa begår ett brott som kan straffas med fängelse. Annars får de inte ingripa.

Väktare som utför bevakning ska dessutom enligt reglerna bära uniform som länsstyrelsen har godkänt, och på uniformen ska det stå ”väktare” så att man kan se det. Det ska också finnas angivet vilket företag det handlar om.

Vi har alltså ganska bra regler. De ska följas upp, de gäller och det finns skäl till att de finns.

Anf. 21 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Vad det gäller det sista är det just det – det finns tydliga regler, men de följs inte.

Det är klart att en bok kanske inte kommer med hela sanningen, men det här är en ganska tydlig granskning av olika polisanmälningar som har gjorts. Man har intervjuat personer – myndighetspersoner – som har medgett att de har varit medvetna om vilka metoder som har använts. Det framkommer också, som justitieministern säger, att länsstyrelsen har haft invändningar mot verksamheten, men likväl har den fortsatt. Det har inte bara varit något som har uppdagats och sedan avslutats utan något som har fortsatt fram till så sent som i höstas.

Därför tycker jag fortfarande att det är anmärkningsvärt att justitieministern inte säger sig vilja göra någonting. Det är oerhört allvarligt när man inte kan lita på rättssäkerheten i en stat. Det är tydligt i det här fallet, tycker jag, att det är som att det får förtgå eftersom man anser att klotterproblemen, dem kan man göra lite som man vill med.

När det gäller Datainspektionen har man haft problem med att hitta registren eftersom man har varit tvungen att föränmäla besök. Då har registren kanske inte funnits tillgängliga att titta på. Men många har vittnat om att de har blivit fotograferade, och det har även framkommit i polisanmälningar.

Det finns också en rad berättelser om att man bara låter brottet begås. Man sitter och spanar och tittar på när det sker. Det har framkommit att det har hänt även när det har varit fråga om lagliga målningar. Graffiti-målare har stått och gjort en målning och blivit filmade och fotade av civilklädda väktare.

Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Interpellanten säger att det är anmärkningsvärt att ministern inte vill göra någonting. Låt mig säga så här: Jag gör någonting

hela tiden. Det är mitt ansvar att säkerställa att tillsynsmyndigheter och andra ser till att regler följs. Det är också det som sker kontinuerligt.

Vad jag däremot säger i mitt svar är att jag inte har för avsikt att vidta några *nya* åtgärder med anledning av interpellationen. Det är ju viss skillnad.

Jag har försökt beskriva att man har följt upp de anmälningar som har kommit in och att de prövas på ett sakligt sätt. Det är viktigt. Nu säger Rossana Dinamarca att myndighetspersoner angett att de vet att saker inte har skötts enligt reglerna. Jag blir ju väldigt bekymrad om vi har myndighetspersoner som i så fall inte har sett till att en anmälan har gått vidare eller påtalat den typen av missförhållanden. Det är naturligtvis väldigt viktigt. Anonyma källor som man inte vet vilka de är kan man inte göra så mycket åt. Det är vars och ens rätt att berätta någonting. Men det är oerhört viktigt att de som arbetar på tillsynsmyndigheter och på annat håll faktiskt anmäler till rätt instans om saker inte sköts enligt reglerna.

Jag vill också säga att Datainspektionen har ingripit i ärenden tidigare. Som ett exempel fick Falck Security 2003 en polisanmälan på sig på grund av att Datainspektionen agerade eftersom företaget hade registrerat just klottrare. Datainspektionen konstaterade också 2006 att Svensk Bevakningstjänst hade brutit mot personuppgiftslagen genom att enskilda väktare hade fotograferat personer. Man agerar alltså.

Jag konstaterar: Vi har regler, de ska följas och de myndigheter som är satta att följa upp ansvaret ska se till att så sker. Min uppgift – och jag kommer att se till att den fungerar – är att säkerställa att myndigheterna tar det ansvaret. Om de inte skulle göra det på ett sakligt och rättssäkert sätt, *då* skulle jag vidta åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:400 om tryckerimomsen

Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att snarast säkerställa att svenska företag inte tvingas gå i konkurs eller förlorar respekten för det svenska momssystemet med anledning av Skatteverkets agerande i samband med tryckerimomsen.

Det är viktigt att komma ihåg att det är Skatteverkets och domstolarnas uppgift att tillämpa skattelagstiftningen och tolka praxis. Skatteverket har i sitt ställningstagande redogjort för sin uppfattning när det gäller moms vid framställningen av tryckta produkter. Ställningstagandet innebär att vissa tillhandahållanden av tryckerier som tidigare betraktats som tjänster i stället ska ses som varuleveranser med följd att den lägre skattesatsen 6 procent är tillämplig. Tryckerierna har då vänt sig till Skatteverket för att få tillbaka den moms som de har betalat in för mycket. I samband med att momsens återbetalats har verket justerat avdragen för moms som gjorts av kunderna till tryckerierna.

Det pågår fortfarande processer i domstolarna om verkets beslut att justera avdragen. Högsta förvaltningsdomstolen har dock i vissa fall bedömt att Skatteverket kan justera avdragen för moms som tryckerier-

nas kunder har gjort. Kunderna måste därför i dessa fall minska de gjorda avdragen för ingående moms. Om tryckeriet ska betala tillbaka det belopp kunden betalat för mycket i moms är en fråga mellan tryckeriet och kunden.

Regeringen föreslog redan 2007 att det ska krävas att ett företag utfärdar kreditfaktura till sin kund för att Skatteverket ska betala tillbaka moms. Ändringen infördes 2008. Jag avser inte att vidta några åtgärder med anledning av den uppkomna situationen.

Anf. 24 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Tack för svaret, finansministern!

Jag kan börja med att säga att jag inte anser att någon formellt har gjort direkt fel i denna fråga. Alla, både Skatteverket och andra parter, har hanterat den enligt regelboken. Problemet är att de som kommer i kläm är tryckerikunder och svenska förlag.

I Sverige har vi ett system där företagen i betalningskedjan hanterar momsen åt staten för att sedan betala in den till Skatteverket i slutändan.

Det som nu har hänt är att tryckerierna har fått tillbaka momsinsbetalningar från Skatteverket eftersom man, som finansministern också påpekade, har sänkt momsen. De förlag som har dragit av momsbetalningar i sin momsdeklaration blir då tvingade att betala mer moms till Skatteverket. Det är tryckerierna som har fått tillbaka pengar, men dessa pengar borde egentligen ha hamnat hos deras kunder. Jag menar att Skatteverket borde ha ett ansvar för dessa betalningar.

Nu säger Skatteverket att tryckerierna ska betala vidare pengarna till sina kunder, men riktigt så fungerar inte det svenska skattesystemet. Det fungerar inte så att olika parter skickar pengar mellan varandra, utan det är Skatteverket som har högsta ansvar för detta. Det är väldigt viktigt att staten tar ansvar för denna hantering. Vad som nu är på gång är ju att många förlag – bokförlag, tidskriftsförlag och andra tryckerikunder, framför allt företag – drabbas av väldigt höga kostnader som de inte kan hantera. De har inte dessa pengar, och det är inte de som har gjort fel.

Trots att de har gjort allt rätt enligt gällande regler tvingas de till konkursens brant. Detta hotar jobb. Det hotar företag, som kanske måste gå i konkurs och säga upp sina medarbetare för att de har gjort rätt. De har gjort rätt rent formellt. De har gjort allt enligt regelboken, men under resans gång har reglerna ändrats.

Det är inte företagen som ska bära ansvaret när regelboken har ändrats. Det borde vara staten som tar det ansvaret när regelverket ändras under resans gång. Detta hotar arbetsplatser och företag, som hamnar i knipa.

Jag får dagligen mejl från olika förlag som säger: Nu, den 12 juni, får vi betalningsföreläggande, och då måste vi betala in dessa pengar till Skatteverket, men vi har inte dessa pengar. Vi tvingas gå i konkurs om inte något händer. Detta menar jag att det är regeringens ansvar att hantera.

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi har fått en situation där ett antal företag upplever att de har fått bekymmer. Det är naturligtvis beklagansvärt, men det innebär

inte att det är en naturlig frågeställning för vare sig regering eller riksdag. Det är rätt viktigt att vi reder ut vad det är vi talar om.

Vi har haft en normal, domstolsbaserad process enligt de grundlagar och det fördrag vi har för regeringen. EU-domstolen har gjort en prövning och kommit fram till ett domslut som innebär att man har fått ompröva hur lagstiftningen ska tolkas. Detta har Skatteverket gjort. Det har prövats i domstol och lett fram till den situation vi är i nu.

Man har gjort avdrag för 25 procent hos slutkunden när avdraget borde ha varit 6 procent. Man har alltså gjort ett för stort avdrag, och därför har det uppstått en skattefordran här. I dag kan denna situation inte längre uppkomma, för vi har kreditfakturan som innebär att den som får ut pengar från Skatteverket också måste redovisa hur förloppen ser ut. Då skulle den här situationen aldrig ha kunnat uppkomma. Men det är i grund och botten ingenting som har varit oklart i de olika leden, och det finns inte heller något skäl att tro att rättsläget kommer att ändras genom de prövningar som görs. Man har gjort för stora avdrag på sin moms-kreditering, och nu får man återbetala det.

Då kan man ställa sig frågan hur man ska tänka kring detta. Vi är i riksdagen nu, och här talar vi om vilka riksdags- och regeringsbeslut som bör fattas. Det är inte tänkbart att vi inför en lagstiftning om att staten generellt ska ta ansvar för att korrigera för skatteintäkter när det sker domstolsutslag. Det är inte tänkbart. Då skulle vi hamna i en helt omöjlig situation. Domstolsprocessen har sin ordning, och sedan får det bli rättstillämpning.

Man kan inte heller tänka sig att Skatteverket skulle frångå gällande rättspraxis eller gällande regler för att man uppfattar detta som ett särskilt besvärligt fall. Så kan inte en myndighet fungera. Då måste man försöka hitta någon generell regeländring som skulle vara möjlig här. Vi kan inte ha regeländringen att om ett bolag riskerar att gå i konkurs ska vi ändra tillämpningen av skattelagstiftningen. Då hamnar vi i en situation som inte fungerar.

Vi är i en beklagansvärd situation som är betungande för företagen, men om man inte kan hitta ett generellt förslag till regeländring här som man också är beredd att stå för i andra fall som är likadana är det inte möjligt att åtgärda. Man kan inte säga att staten alltid ska bära de ekonomiska konsekvenserna av domstolsutslag i skatterätt. Det går helt enkelt inte. Det är inte en rimlig princip. Vi har aldrig haft den, och vi kommer heller aldrig att få den i svensk lagstiftning.

Detta må vara beklagansvärt, men det finns ingen rättsosäkerhet här. Det är ingen som har gjort fel i processen. Alla olika institutioner har uppfyllt sin plikt i enlighet med svensk grundlag och EU-författningen. Då hamnar vi tyvärr i den här sitsen.

Anf. 26 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Jag är helt överens med finansministern om att alla har gjort rätt. Man har följt regelboken från början till slut. Alla parter har gjort rätt. Men under resans gång har hela regelboken ändrats.

Detta är svårt. Hur hanterar man en process där alla gör rätt men något ändras i färdplanen under vägens gång och företag riskerar att gå i konkurs, liv slås i spillror och människor förlorar jobben? Vem bär an-

svaret? Är det Skatteverket, som ju har gjort rätt? Är det företagen, som också har gjort rätt? Vem är det?

Detta kallas vanligtvis moment 22. Jag har för mig att det var en amerikansk film på 1960-talet som handlade om att alla gjorde rätt, och därmed gjorde ingen någonting, och sedan blev det bara kaos.

Regeringen, anser jag, har ett övergripande ansvar för att hitta vägar att lösa denna situation. Jag kan inte säga vilken väg det är. Jag sitter inte i regeringen. Jag är inte minister. Men Anders Borg har ett ansvar för att hitta lösningar här.

Finansministern säger att detta är beklagansvärt men inte möjligt att ordna. Vi kan vara överens om att det är beklagansvärt. Men ska vi bara stillatigande sitta och titta på medan jobb går till spillo på grund av att formalia inte kan hantera verkligheten?

Det handlar om förlag och tryckerikunder som helt korrekt har dragit av 25 procents moms i sin momsdeklaration. Dessa 25 procent har sedan ändrats till 6 procent. 19 procentenheter av deras momskostnader ska betalas tillbaka till Skatteverket. De har dragit av för mycket. De 19 procenten har dock Skatteverket, helt enligt regelboken, betalat ut till tryckerierna. Pengarna finns alltså på fel plats.

Nu är det formellt korrekt av Skatteverket att betala dessa 19 procent tillbaka till tryckerierna, men problemet kvarstår: De som ska betala dessa pengar till Skatteverket – momshanteringen ska egentligen inte kosta företag någonting, för de utför en tjänst åt svenska staten i momshanteringskedet – ska nu betala en summa som är så stor att de hotas av konkurs, vilket hotar svenska arbetsplatser.

Det här är inte en ansvarsfull hantering. Det är en katastrofal hantering. Regelboken krockar med verkligheten. Alla har gjort rätt på detta sätt. Ändå tvingas vi se att jobb hotas och företag slås i spillror. Då menar jag att regeringen har ett ansvar att lösa denna situation.

Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Efter Mats Pertofts två inlägg avvaktar jag med spänning hans förslag på vad man ska göra. Hitintills har vi inte hört någonting annat än att det är bekymmersamt, precis som statsrådet säger. Jag håller med om det.

Denna dom handlar inte om ändrade regler utan om tillämpningen. Den har ställt till med mycket bryderi hos många momsinföretag genom Skatteverkets krav. Det handlar kanske om över 1 000 miljoner kronor. Vi som är inblandade i det här ser verkningar av detta på många olika sätt.

Jag skulle vilja ta upp två andra trådar i sammanhanget som mer handlar om det strukturella.

Det ena är den långa tid som har gått. Utan att det egentligen har varit fråga om skatteplanering har många aktörer betalat enligt bestämmelser som de trodde gällde och som nu upphävs. Det handlar om i storleksordningen 10–15 år. Som statsrådet säger ändrade regeringen 2007–2008 på en del andra förutsättningar när det gäller kreditfakturor till kunder. Många har alltså handlat i god tro i den här frågan. De drabbas nu, precis som Mats Pertoft säger, av ganska stora kostnader som de inte har förutsett.

Det är det ena. Att det har varit så här under lång tid är ett bekymmer. Det har lagrats mycket pengar. Man kan fråga om det ska finnas preskriptionstider i sådana här sammanhang. Det är det ena jag skulle vilja fråga om.

Fru talman! Det andra är ännu mer grundläggande. Det handlar om att vi har ett system som efter 1991, då vi hade en enda momssats, har perforerats. Vi har väldigt många olika momssatser nu. Det är undantag på undantag. Här handlar det också om ett undantag.

Detta gör att man alltid måste fundera på hur själva momssystemet ska vara utformat. Ministären Persson tillsatte en gång i tiden – det tyckte jag var klokt – en utredning, och betänkandet kom ungefär 2005. Utredningen gjordes av överdirektören Lennart Hamberg. Han diskuterade hur hög momsen skulle vara i genomsnitt om man tog bort alla de undantag som fanns och hade införts av olika regeringar – vi hade infört det för mat och en massa olika saker. Då var den inte längre 25 procent. Om alla skulle betala lika mycket för mat, blöjor, bensin och vad det nu kan vara skulle den effektiva momssatsen vara 21,9 procent.

Det säger någonting om att vi genom en massa undantag i momsreglerna har skapat egna problem. Det är det som har grundlagt detta. De olika momssatserna och frågan om vad som ska vara tillhandahållande av tjänst eller varuleverans gör att vi har fått den här, som statsrådet säger, mycket beklagansvärda situationen.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi förefaller alla vara överens om att det i grund och botten finns en beklagansvärd situation här. Men vi arbetar i en rättsstat, och rättsstatens grundpelare är att vi har domstolar som tillämpar lagar och att den lagtillämpningen inte sker i riksdagens kammare och inte av statsråd eller av regeringen. Och vi har generellt sett väldigt få undantag där man kan frångå de rättsprocesser som gäller.

Jag kan inte heller se att det finns något sådant förslag som Mats Perftoft eller någon annan har tagit upp. Man kan inte ha en lagstiftning som innebär att regeringen, om det är behjärtansvärt eller hotar att leda till konkurs, ska frångå skattelagstiftningen. Jag får nog bara påpeka att de allra flesta konkurser i Sverige är föranledda av att man inte har fullgjort sina förpliktelser mot Skatteverket. Det är alltid beklagansvärt, men ska vi få in våra skatteintäkter och klara våra välfärdsåtaganden är det nog den ordning man ska ha.

Jag tror inte att vi kan ha en ordning där regeringen, på veckobasis, på torsdagarna ska pröva alla fall där man anser att det är nödvändigt att rädda ett företag från konkurs. I varje enskilt fall kommer det att vara behjärtansvärt och beklagansvärt. Och i många fall beror detta inte på att företagen har gjort fel.

Jag tror inte heller att man kan införa regler där vi får ett statligt ansvar för retroaktivitet i domstolsprövningar. Det går helt enkelt inte att överblicka vad det skulle få för konsekvenser. Skulle man ens överväga det skulle man behöva göra en väldigt grundlig genomgång av detta. Och jag har följaktligen svårt att se att det skulle påverka de fall som är på väg att avgöras.

Jag kan inte heller se att det i grunden finns någon rättsklarhet här, utan jag tror att vi har en rätt klar bild av hur de här civilrättsliga proces-

serna faller ut. Den här momskejdan håller ihop. Nu har man gjort för stora avdrag, och då har man en skyldighet att betala det.

Det är naturligtvis beklagansvärt att detta har gällt under en lång tid, men vi kan inte heller frånga det faktum att det är så här vi vill att ett rättssamhälle ska fungera. Det finns en EU-domstol som prövar de enskilda ländernas beslut, och det finns domstolar i Sverige som gör det. Det är den konstitutionella ordning vi har.

Jag kan inte se att Mats Pertoft ens ger en antydning om vad som är vägen framåt.

Att vi från regeringens sida skulle ha en allmän överprövning i samband med konkurser tror jag helt enkelt skulle vara otänkbart. Att vi skulle ha en ordning där staten varje gång vi får förändringar i domstolar i förhållande till rättspraxis skulle ta på sig det ekonomiska ansvaret tror jag också är helt orimligt. Jag har också svårt att se att det är möjligt att vi skulle ha en generell tidsgräns bakåt i fråga om när staten alltid tar på sig ansvaret.

I alla de tre fallen skulle vi vara tvungna att göra väldigt grundliga utredningar och helt enkelt överväga vad vi ska landa i. Och då tror jag att de allra flesta av de här fallen redan kommer att vara avgjorda rent civilrättsligt.

Det må vara så att Mats Pertoft har en önskan om att regeringen skulle kunna åtgärda allt som är beklagansvärt. Det är en ambition man naturligtvis kan dela när det är beklagansvärda fall. Men då måste nog även Mats Pertoft hjälpa till med att peka ut någon typ av riktning och något som skulle ha möjlighet att ha effekt i de här fallen.

Anf. 29 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Jag håller med finansministern om allting han sade i föregående inlägg, förutom att jag menar att regeringen måste ta ett ansvar.

Vi befinner oss nästan i en Kafkasituation. Alla som har läst *Processen* av Franz Kafka vet ungefär vad jag menar. Alla gör rätt. Ändå blir den enskilda lilla människan drabbad, och ingen tar ansvar för detta. Alla gör rätt. Alla har gjort rätt hela vägen: Skatteverket och företagen. Ändå drabbas den enskilda människan, och ändå försvinner jobb i Sverige. När alla gör rätt och det ändå blir fel menar jag att det är regeringens ansvar.

Jag pratar inte om ändringar i lag. Jag pratar inte om konstanta ändringar eller någonting sådant. För jag menar att systemet egentligen fungerar. Men någon måste ta ansvar för detta, och då menar jag att det är regeringen och finansministern som har det yttersta ansvaret.

Jag kan tänka fritt. Jag har inget ansvar för vad Skatteverket gör. Men en möjlighet vore om Skatteverket skulle bevilja alla företag, förlag eller andra kunder, som är drabbade av detta anstånd med momsinsbetalningar tills processen är avslutad. Jag kan inte bestämma – och det kan inte finansministern heller – vad Skatteverket ska göra. Men jag menar att när ingen kan utkrävas ansvar för detta är det regeringen och finansministern som måste ta detta ansvar. Annars hamnar vi i en situation där människor tappar tilltron till samhället, staten, regeringen och de processer som finns. Det är farligt när det finns ett skattesystem där företagen på ett kostnadsneutralt sätt redovisar skatteintäkterna till staten och gör vårt samhälle en tjänst, som de inte ens får betalt för.

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Debatten har landat i att det är alldeles tydligt att det råder en beklagansvärd situation. Det är också lika tydligt av debatten att det inte finns någon lösning på situationen.

Det Mats Pertoft antyder skulle vara lösningen med en generell regel – det vill säga att regeringen ålägger Skatteverket att i vissa fall frångå rättsregler på grund av att något är beklagansvärt, att det är fråga om en särskilt viktig verksamhet eller att jobb hotas – tror jag Mats Pertoft själv inser inte kan tillämpas. Regeringens och riksdagens uppgift är att stifta generella lagar som kan tillämpas på alla de fall som uppkommer. En tänkbar utväg skulle alltså finnas i någon regel som jag inte ser en möjlighet att använda.

Detta är beklagansvärt, men vi ska inte skapa en bild av att det finns en väg att hantera frågan. Det är inte heller tänkbart att Skatteverket gör egna rättstillämpningar vid sidan av domstolsväsendet bara därför att det har förekommit en mediedebatt om frågorna. Mats Pertoft inser nog att det inte är en rimlig ordning.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2013/14:462 om tonnageskatt eller utflaggning

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig om när en tonnageskatt för svensk sjöfart ska införas.

Regeringens målsättning är att Sverige ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäring. Frågan om införande av en tonnageskatt i Sverige har tidigare utretts av Tonnageskatteutredningen. Vid beredningen av utredningens förslag har det framkommit att både utredningens analys och de förslag som har lagts fram med grund i analysen är bristfälliga. Beslutsunderlaget och utredningens förslag bedöms därför inte kunna ligga till grund för lagstiftning. Det är därför nödvändigt att frågan om tonnageskatt utreds igen.

Regeringen har därför den 24 januari 2013 beslutat om direktiv till en utredning med uppdrag att analysera möjligheterna att införa ett system med tonnageskatt i Sverige. Frågan ska denna gång utredas ur ett bredare perspektiv. Utredningen ska även se över de befintliga stöden för sjöfartsnäringen.

En utgångspunkt för utredningens uppdrag är dock att sjöfartsstöden i grunden ska vara oförändrade. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag den 15 november 2014.

Anf. 32 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Anledningen till att jag återigen väcker en interpellation om tonnageskatten är att jag har debatterat frågan om tonnageskatt under de senaste åtta åren vid ett antal tillfällen med finansministern. Socialdemokraterna och jag har bestämt hävdats att det är oerhört viktigt att tonnageskatt införs i Sverige så att fler svenska fartyg inflaggas i landet.

Sedan det blev en borgerlig regering har utvecklingen gått i rakt motsatt riktning. Ungefär halva handelsflottan har flaggats ut, och 5 000 jobb har gått förlorade sedan 2009. Regeringen har hela tiden hävdats att branschen har tillräckligt med stöd och att det därför inte krävs några ytterligare åtgärder.

Rederinäringen har sett sig om i Europa och noterat att alla andra EU-länder med sjöfart har tonnageskatt. Därmed har rederinäringen flaggat ut till andra länder i Europa, inte minst till våra grannländer.

Konsekvenserna av den förda politiken har nu blivit ännu värre, nämligen att det maritima klustret har fått sig en allvarlig knäck – inte minst i Göteborgsområdet. Damen Shipyards Group, ett holländskt bolag som bedriver reparationsvarv på många ställen i Europa, har beslutat sig för att lägga ned Götaverken Cityvarvet. Skälet till det är att den svenska sjöfartsmarknaden är för dålig. Det är oerhört allvarligt.

Det handlar om en stor arbetsplats. Det är ett varv med två reparationsdockor och fyra kajer. I höstas var 140 personer anställda. Därutöver fanns många i servicenäringen som var beroende av Cityvarvet. I höstas varslades 53 personer. Beslut att lägga ned varvet fattades i slutet av april. Det rör sig om 70 anställda, och därutöver berörs ett par hundra arbetstillfällen bland underleverantörer. Det är en stor arbetsplats med stor betydelse för sysselsättningen i Göteborg.

Nedläggningen innebär också att Nordens största hamn i fortsättningen inte har ett reparationsvarv. Vad får det för konsekvenser för en fortsatt utflaggning till andra nordiska länder som har reparationsvarv? Rederierna vill gärna ha ett varv där de kan reparera sina fartyg vid anlop. När de inte kan göra så längre är frågan vad det får för konsekvenser. Ingen kan svara på den frågan i dag. Det enda jag vet efter att ha besökt Götaverken Cityvarvet är att det pågår diskussioner och att det finns intressenter som vill ta över reparationsvarvet.

Det är bland annat därför det är oerhört viktigt med ett kraftfullt uttalande från regeringen om att nu äntligen införa tonnageskatt i Sverige. Den utredning som finansministern hänvisar till är en enmansutredning där vi inte har någon som helst insyn i framskridandet av arbetet. Men om den politiska viljan finns från finansministerns och den borgerliga regeringens sida går det att göra ett kraftfullt uttalande om att införa tonnageskatt i Sverige snarast möjligt och att utredningen enbart är en teknisk skatteutredning som har till uppgift att ta itu med de skattetekniska frågorna.

Min fråga kvarstår till finansministern. Är finansministern beredd att göra ett kraftfullt uttalande om att införa tonnageskatt i Sverige?

Anf. 33 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag vill börja med att problematisera debatten något. Det låter på Lars Johansson som att alliansregeringen inte tar utflaggningen på allvar. Situationen är naturligtvis tvärtom. Hela Alliansen ser de stora bekymmer som den nu pågående utflaggningen medför. Därför har också alliansregeringen och allianspartierna i riksdagen fört fram en rad olika förslag för att förbättra konkurrenskraften för svensk sjöfart.

Förra året presenterade regeringen en maritim handlingsplan vars syfte var att förbättra konkurrenskraften för den svenska sjöfartsnäringen.

Vi här i kammaren har tryckt på ett antal knappar under det gångna året som just har inneburet beslut som förbättrar situationen för svensk sjöfart. Exempelvis har vi röstat för fler praktikplatser. Vi har röstat för ett utvidgat sjöfartsstöd för fler fartygskategorier, där även kabellägningsföretag och muddringsföretag har möjlighet att få sjöfartsstöd. Vi har röstat för att införa EU:s regelverk om inre vattenvägar även här i Sverige, vilket möjliggör en helt ny typ av sjöfart på till exempel Vänerne. Vi har röstat för att svenska fartyg ska få ha väpnad personal när de seglar förbi till exempel Somalias kust med risk för piratattacker. Vi har också röstat för mer sjöfartsforskning.

Det här var några exempel. Till listan kan tillföras många olika förslag som riksdagen har röstat igenom på uppdrag av alliansregeringen.

Regeringen avser att presentera en fortsättning på arbetet i form av en maritim strategi. Den ska i ett bredare perspektiv ta sig an frågan om hur vi kan skapa mer tillväxt och fler arbetstillfällen inom de blå näringarna.

Till detta kommer, precis som Lars Johansson beskriver, frågan om tonnageskatt. Där har, som finansministern påpekade, utredningar genomförts tidigare men med bristande resultat. Alltså har det tillsatts en ny utredning, vars resultat kommer att presenteras i höst. Men det är viktigt att säga att utredningen naturligtvis inte är utan komplikationer. Komplexa skattemässiga frågor uppstår. Det handlar också om att se hur andra länder med tonnageskatt har utformat sina system. Vad kan man eventuellt ställa för motkrav om vi skulle införa en tonnageskatt? Hur hänger det samman med andra befintliga stöd?

Det är en väldigt viktig utredning som kommer att presenteras i höst. I direktivet sägs det inte att utredaren ska säga om vi ska införa eller inte införa en tonnageskatt, utan uppdraget är att presentera *hur* man kan införa den. Hur ser möjligheterna ut för att införa en tonnageskatt? Hur kan ett sådant system se ut?

Jag vill verkligen understryka att även om tonnageskatten är en fråga som lyfts upp ganska ofta har den här regeringen, som den första regeringen någonsin, tagit ett samlat grepp om hela sjöfartsnäringen, presenterat en maritim handlingsplan och avser att gå vidare med en maritim strategi. Det är viktigt, fru talman, att utöver den viktiga tonnageskatten ha ett bredare perspektiv.

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Hur kort bör vårt minne vara? Det är en intressant fråga. Det är naturligtvis bra att bara minnas bakåt till 2006 och inte att det fanns en tid dessförinnan. Jag var ledamot av riksdagen redan då. Herr Björklund var ledamot, liksom herr Johansson och herr Karlsson var ledamöter av riksdagen.

Kära åhörare! Det är inte så att Socialdemokraterna alltid har varit för införande av tonnageskatt. Tvärtom var det så att ett intensivt motstånd mobiliserades mot varje förslag om att införa tonnageskatt under perioden 2002–2006. Jag fick ett herostratiskt ryktbart svar av dåvarande finansministern Bosse Ringholm när jag föreslog att vi skulle införa tonnageskatt. Han sade i svaret 2003 att detta förslag är främmande för svensk skattelagstiftning. Exakt så sade han: främmande för svensk skattelagstiftning.

Jag välkomnar att Socialdemokraterna gjort helt om i denna fråga. Men jag tycker att det är alldeles riktigt, som den här regeringen har gjort, att tillsätta en ny utredning. Den utredning som kom 2005 var, i motsats till vad Lars Johansson möjligen minns, en enmansutredning. Utredaren hette Göran Ekström och hade varit chef för Tullverket eller någonting liknande. Det var alltså en enmansutredning och tillsattes av Bosse Ringholm på förslag av Claes-Göran Brandin i Göteborg. Utredaren kom fram till att man nog skulle överväga att införa en tonnageskatt.

Det fanns en jättelik brist i den utredningen, och det var att man inte beaktade rederiernas obeskattade reserver, som då uppgick till i storleksordningen 20 miljarder. De har säkert minskat numera; det är jag helt övertygad om. Det var helt omöjligt att man skulle ge rederierna 20 miljarder kronor. Det tror jag ingen av oss skulle tycka var riktigt.

Jag förstår i och för sig den tveksamhet som regeringen Persson kände inför att införa tonnageskatt, mot bakgrund av att man år 2000 – det var innan jag blev ledamot av riksdagen – införde ett nytt sjöfartsavtal som gjorde att rederierna kunde räkna av sociala avgifter, som man fortfarande gör, mot stödet. Det gjorde att hela denna utredning, Göran Ekströms utredning, famlade i vatten och sjönk som en sten.

Jag ser fram emot, precis som Lars Johansson och andra debattörer, att vi ska få en bra sjöfartsnäring i det här landet och att vi åter ska få se fler svenska fartyg i flottan. Det är inte bra att så många har blivit utflaggade. Att detta, som det påstås eller görs gällande, enbart är tonnageskattens fel är dock inte korrekt. Det har att göra med många andra saker. Jag hoppas att vi så småningom ska komma fram till att tonnageskatt ska bli en möjlighet för många rederier. Observera att tonnageskatten inte är något obligatorium utan ett alternativ till en vanlig vinst- och förlusträkning och normal företagsbeskattning.

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag välkomnar Lars Johanssons interpellation, för det kan alltid finnas skäl att klargöra hur vi ser på utredningen. Direktiven till utredningen är tydliga. Syftet är att införa ett system med tonnageskatt. Det är naturligtvis den ambitionen regeringen har. För att vara tydlig med detta kan jag säga att jag så sent som för någon vecka sedan hade ett möte med sjöfartsnäringen, där jag underströk betydelsen av att vi landar i ett fungerande och konkurrenskraftigt tonnageskattesystem som fungerar också i jämförelse med andra länder.

Vi har breda sjöfartsstöd i Sverige. Vi har en särskild sjömansbeskattning, vi har ett sjöfartsstöd på arbetsgivaravgiftssidan och vi har, som i många andra länder, en mer begränsad miljöbeskattning på sjöfartssidan.

Vad jag vill understryka är, för att svara på Lars Johanssons fråga, att regeringens uttalade ambition med utredningen är att landa i ett fungerande system med tonnageskatt som gör att vi får konkurrenskraftiga villkor för svensk sjöfart som bidrar till att näringen fortsatt kan verka i Sverige. Det är den inriktningen utredningen har, fru talman.

Anf. 36 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag noterade att Anders Borg i sitt senaste inlägg hade en mer seriös inställning till frågan om tonnageskatt än vad Jessica Rosencrantz och Gunnar Andrén hade, som vill träta om den diskussion

som har pågått. Det är bara att konstatera att regeringen har varit väldigt senfärdig. Besked om att den utredning som ni pratar om skulle tillsättas kom hösten 2012. Det tog ytterligare ett antal månader, och så någon gång vid det årsskiftet tillsattes utredningen. Det har alltså gått väldigt lång tid från den tidigare utredningen 2005–2006, som låg på regeringens bord sommaren 2006, till att det tillsattes en ny utredning. Det har varit ett väldigt långsamt arbete i den här frågan under en lång tid.

Jag tror att det var så att regeringen inte trodde att det faktum att vi inte hade en tonnageskatt i Sverige skulle leda till en utflaggning i den utsträckning som det sedermera blev. Jag minns debatterna med Anders Borg under förra mandatperioden. Det hände inte så där väldigt mycket under de första åren, 2007 och 2008, men det började i slutet av 2008 och i början av 2009 bli en allt större utflaggning. Sedan har vi sett hur det har rasat ned och blivit en halvering.

Det är det som har orsakat den situation vi nu har där det maritima klustret, kanske inte bara i Göteborg utan på fler ställen i landet, är hotat. Sjöfartsnäringen är, som vi vet, en global verksamhet. När Finland, Danmark och Norge har en mer aktiv sjöfartspolitik lägger sig rederierna där, och de lägger sina fartyg i de hamnar i våra grannländer där det finns ett reparationsvarv. Därför är hela det maritima klustret hotat.

Det är väldigt märkligt eftersom underlaget för sjöfarten är oerhört stort i vårt avlånga land. Vi har mer kust än de flesta andra länder i hela Europa har. Naturligtvis måste vi ha en svensk basnäring som heter sjöfart för att kunna frakta våra varor runt om i världen. Det är helt centralt.

Jag har inte begärt något annat än att finansministern i det här läget ska göra ett kraftfullt uttalande om att vi vill införa tonnageskatt i Sverige – det är det centrala – för att de intressenter som finns kring Göta-Verken ska vara beredda att gå in och bli ägare av det som Damen Group vill lägga ned.

Jag hoppas verkligen att finansministern fortsätter sin dialog med rederinäringen och med andra intressenter så att det blir tydligt att den svenska regeringen vill att vi ska införa tonnageskatt så snart som möjligt, och jag hoppas att de skattetekniska frågor löses som utredningen har till uppgift att lösa – inte att skapa nya skattetekniska problem – så att man kommer att kunna lägga fram en proposition inom en mycket nära framtid.

Jag har dessutom brev från andra rederier i Sverige som har frågor om detta. De har frågat mitt parti, naturligtvis, och jag kan tänka mig att de har frågat också andra partier: Är ni beredda att införa tonnageskatt i Sverige? I annat fall kommer vi inte att beställa fartyg med svensk flagg till Sverige. Då lägger man beställningar så att man får dem flaggade i andra länder, och det vore oerhört olyckligt.

För att avsluta det hela: Vi har haft debatter om detta i riksdagen tidigare, och vi hade en i vintras där vi socialdemokrater föreslog en lång rad olika åtgärder för att stärka den svenska sjöfartspolitik. Det avvisade den borgerliga majoriteten redan då. Men som sagt skulle ett ännu kraftfullare uttalande från finansministern vara bra för intressenterna.

Anf. 37 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Det är, som sagt, ingen som säger att tonnageskatten är oviktig – tvärtom. Men när Lars Johansson går upp och får det att fram-

stå ungefär som att regeringen ser obekymrat på en utveckling där fartyg flaggar ut känner jag mig naturligtvis nödgad att gå upp och peka på alla de satsningar som regeringen gör för att värna den svenska sjöfarten.

Vi är övertygade om att vi behöver en stark sjöfartsnäring både för jobben och tillväxten och för det starka miljö- och säkerhetsarbete som svensk sjöfartsnäring bedriver, där vi också är en viktig aktör internationellt inom organ som IMO och andra.

Jag tycker att det är viktigt att dels påminna åhörarna om den historiskskrivning som Gunnar Andrén just redogjorde för – alla de olika sätt som Socialdemokraterna själva har problematiserat kring tonnageskatten – dels upplysa om det stora och breda arbete som regeringen gör på detta område, för att det inte ska framstå som att tonnageskatten är allt.

När utredningen presenteras i november i år och när vi så småningom förhoppningsvis har en tonnageskatt på plats tror jag inte att allting kommer att vara frid och fröjd för det. Arbetet är bredare och viktigare än så. Det kan mycket väl hända att när vi just har infört tonnageskatten kommer S med en ny stridsfråga som allting handlar om.

Jag vill redan här och nu påpeka att paletten måste vara bredare än så. Jag ser fram emot en bra utredning som presenteras i höst, men även därefter måste vi gå vidare med regeringens maritima strategi och fortsätta att här i kammaren rösta igenom olika förslag som kan och kommer att innebära att den svenska sjöfartsnäringen stärks. Jag berättade om några exempel tidigare. Jag tycker att det är viktigt att påminna om att paletten måste vara bred, för en skatteförändring räcker inte, även om också jag ser fram emot en bra utredning i höst.

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag kan konstatera att vi är brett överens om inriktningen på politiken.

För det första är det nödvändigt med en utredning, och för det andra ger utredningsdirektiven den en bra inriktning. Arbetet ska bedrivas så att det tas fram ett fungerande förslag till en tonnageskatt som ger en konkurrenskraftig situation i förhållande till jämförbara länder. Sedan ska man lösa de tekniska och skattetekniska svårigheter som finns.

Svensk sjöfartsnäring har haft en tuff utveckling, och det har en lång rad olika delförklaringar. Vi har haft en rätt allvarlig kris internationellt som har pågått sedan 2008. Vi har också sett en tilltagande konkurrens därför att andra länder har justerat sina skatteregler. Samtidigt har ytterligare länder, inte minst Kina, kraftigt byggt ut sitt tonnage.

Svensk sjöfartsnäring har, som har redovisats här, ett brett och omfattande stöd, och det ligger inom ramen för en bredare sjöfartsstrategi.

Låt mig, för att följa upp Lars Johanssons frågeställning, göra ett klart och tydligt uttalande: Regeringens ambition – och riksdagens ambition väldigt brett, som jag uppfattar det – är att vi ska få på plats ett system med en tonnageskatt så snart som det är möjligt.

Anf. 39 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Då vill jag tacka finansministern för svaret att vi ska införa tonnageskatt i Sverige så snart som möjligt. Jag utgår från att vi socialdemokrater kommer att stödja regeringen i en sådan ambition och att vi därmed kan få en lagstiftning som fungerar för lång tid. Det som är

viktigt är att skapa förutsättningar för sjöfartsnäringen. Det är beslut som har stor betydelse. Skattepolitiken har stor betydelse för de investeringsbeslut som rederinäringen ska ta för framtiden, och därför är man angelägen om att det ska fungera på ett bra sätt.

På det viset kan man få likvärdiga konkurrensvillkor i Europa, vilket i så fall kommer att ha stor betydelse för den svenska sjöfarten men också för det maritima klustret och för Götaverken Cityvarvet. De kanske då kan få andra intressenter att gå in, med ett sådant uttalande från finansministern som tyder på att rederinäringen i Sverige kan se framför sig en lite bättre situation än den som hittills har varit och att vi kan få stopp på utflaggningen och få en ökad inflaggning till Sverige.

Jag tror att det krävs ytterligare åtgärder, men jag har inte tid att gå igenom dem. Jag bara konstaterar att vi från Socialdemokraternas sida har lagt fram en lång rad olika förslag på hur vi ska kunna stärka sjöfarten i Sverige. Det har vi presenterat i ett sjupunktsprogram i riksdagen i januari månad.

Jag tackar finansministern för svaret. Jag vet att det här är den sista interpellationsdebatten om tonnageskatten denna mandatperiod.

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt oss alltså konstatera att vi har en enighet kring tonnageskatten. Vi bör arbeta så skyndsamt som det går för att skapa en förutsättning för att vi ska få en likvärdig tonnageskatt. Det finns svårigheter som måste utredas, och det finns förmodligen också ett behov av att omfördela en finansieringsbörda med anledning av den här typen av förslag, så att vi kan säkra att vi upprätthåller god ordning och reda i offentliga finanser.

Vi ska landa i exakt hur detta ska ske, och jag har från utredningens sida fått indikationer om att man gör löpande framsteg och att man också har en dialog med näringen för att säkra att detta blir en väl fungerande ordning.

Jag kan bara välkomna att vi har en bred enighet i denna fråga i kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2013/14:473 om beredning av skatteintäktsförslag

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Leif Jakobsson har frågat mig vilka kommentarer jag har angående Regelrådets remissynpunkter på Finansdepartementets beräkningar av skatteinkomster i promemorian *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen 2015* och genom vilka åtgärder jag avser att kvalitets-säkra och utveckla dessa beräkningar.

Inledningsvis vill jag påpeka att Regelrådet inte har lämnat några synpunkter på Finansdepartementets skatteinkomstberäkningar.

Finanspolitiken är nu i en fas där inriktningen bör vara att nå balans och överskott i statens finanser. Det innebär att fortsatta reformer kom-

mer att behöva finansieras krona för krona. Inkomstförstärkningar bör utformas på ett sätt som gör att man undviker skadliga effekter på samhällsekonomin och konkurrenskraften. Därför är de finansieringar som regeringen föreslagit både rimliga och motiverade, såsom sloandet av gruppregistreringen till mervärdesskatt som gör beskattningen mer neutral mellan den finansiella sektorn och andra sektorer.

Hur Finansdepartementet beräknar de offentligfinansiella effekterna av ändrade skatteregler redovisas öppet och beskrivs i rapporten *Beräkningskonventioner*. Rapporten publiceras varje år i nära anslutning till budgetpropositionen. Inom Finansdepartementet pågår löpande ett arbete med att vidareutveckla och förbättra de metoder som används för att göra dessa offentligfinansiella beräkningar.

Anf. 42 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret!

Det här är en interpellation som helst inte borde behöva ställas och som jag inte heller tycker att politiken ska handla om. Det vi ska träta om och debattera här på olika sätt är värderingar och politiska förslag.

Det har varit en lång serie av händelser där regeringens skatteberäkningar ifrågasätts, inte stämmer, inte slår in och liknande. Det gör att vi måste diskutera det här. Vi socialdemokrater är intresserade av att kalkyler för skatteförändringar som kommer till riksdagens bord ska vara skottsäkra. Vi har ambitionen att regera detta land, och då vill vi veta att det som kommer fram till riksdagen stämmer och är riktigt.

Tyvärr är det så att det med Moderaternas svikande opinionsstöd smyger sig in en känsla av att det utöver normala kalkyler och beräkningar sker en politisk handpåläggning innan trycklov för budget- och vårproposition går fram.

Vi har tidigare haft en debatt om de ökade skatteintäkterna i samband med förändringen av lagstiftningen kring räntesnurror. Först pratades det om 4 miljarder och sedan om 6 miljarder, och när budgetpropositionen kom var det 8,6 miljarder. Nu säger Ekonomistyrningsverket att det kanske ger 3 miljarder.

Det blir än mer uppenbart när krona-för-krona-resonemanget avlöste kampen för att sänka skatten för de högavlönade i våras. Tillsammans med en del andra åtgärder, bland annat sänkt studiebidrag, var tobaks- och alkoholskatten ett sätt att få fram finansiering av åtgärden. Då var det en väl avvägd nivå på skattehöjningen för tobak och alkohol. Ett par veckor senare tvingades finansministern till reträtt när det gällde att sänka studiebidragen, och då fanns det plötsligt en högre väl avvägd nivå på höjningen av tobaks- och alkoholskatten.

Det är klart att det här ger fjärilar i magen: Är det här riktigt, och är det rätt? Inte blir det bättre av att åtskilliga forskare kritiserar uträkningarna. Framför allt är det Handelns Utredningsinstitut, som menar att regeringens kalkyler kraftigt underskattar smugglingens inverkan. Det finns också en massa andra indikationer på att det nu öppnar sig ett stort gap mellan budgeterade skatteintäkter på tobak och alkohol och de verkliga skatteintäkter som kommer fram. Tyvärr är det än så länge indikationer som jag inte kan belägga direkt.

Eftersom vi tyckte att frågan var så pass allvarlig hade vi en utfrågning i skatteutskottet. Det var en offentlig utfrågning den 8 maj. Där fick

Finansdepartementet redogöra för sin syn, men också andra – utomstående – fick redogöra för sin syn på detta. Det kan väl inte påstås att vi blev klokare av det.

Att höja skatten på alkohol och tobak är en grannliga uppgift. Vad jag skulle vilja säga är att det finns fler parametrar än de kurvor national-ekonomerna sitter och jobbar med. Vi har tullens muskler och resurser, som blir allt mindre på marken; i somras stod till exempel Öresundsbron helt tom vissa dagar, på grund av att det inte fanns personal. Det där skulle vi vilja ha med i resonemanget på ett bättre sätt när man går fram med skattehöjningar på det här området, och jag tänkte därför lägga till frågan hur regeringen ser på tullens resurser på marken.

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Sverige brukar bedömas vara ett av de länder i EU som har den högsta graden av transparens i sitt finanspolitiska ramverk. Jämfört med de flesta andra länder har vi alltså större tydlighet när det gäller vilka prognoser som ligger till grund för besluten och hur enskilda beslut påverkar offentliga finansers sysselsättning och därmed skatteintäkter eller offentliga utgifter. Sverige lyfts i normalfallet fram som ett föredöme på det här området.

Vi har under de senaste åtta åren gjort omfattande förändringar för att ytterligare förstärka detta och förbättra genomlysningen, dels genom att införa ett finanspolitiskt råd, dels genom att tydliggöra de uppdrag som myndigheter – till exempel ESV och Konjunkturinstitutet – har. Vi har också med mycket större tydlighet än tidigare på ett omfattande sätt redovisat hur Finansdepartementets beräkningar sker.

Transparensen har alltså varit hög, och vi har kraftigt ökat den under senare år. Jag tror därför att man med fördel bör diskutera inriktningen på politiken snarare än ifrågasätta enskilda beräkningar, vilka naturligtvis görs utifrån så goda bedömningar de tjänstemän som har ansvar för detta kan göra.

Jag vill där tillföra lite information till riksdagen. När det till exempel gäller lagstiftningen om begränsade ränteavdrag för företag, alltså en begränsning av deras möjligheter att använda räntesnurror, har Skatteverket redovisat att statistiken tyder på att förslagen har haft en väldigt omfattande effekt. Vi ser alltså att företagen lägger om sina skulder och att detta, såsom det återspeglas i betalningsbalansen, sker snabbt och i mycket betydande omfattning – och från de länder där vi har haft en oro för att det ska finnas ränteupplägg.

Givet att vi har haft de här debatterna i riksdagen har också både Skatteverket och Finansdepartementet återigen arbetat igenom bedömningarna, och de landar i att de bedömningar som låg till grund för politiken i allt väsentligt är riktiga. Jag kan nämna att ESV själva har gått ut och klargjort att de alltså inte har gjort några nya bedömningar och inte heller har någon kompetens att göra den typen av bedömningar. Vad vi får luta oss mot är i stället vad Skatteverket och Finansdepartementets skatteavdelning drar för slutsatser.

Låt mig då säga något om de enskilda förslag som här diskuteras. Är det till exempel rimligt att vi lägger en ökad skattebelastning på finansiell sektor genom att begränsa möjligheterna till gruppundantag? Ja, det finns väldigt goda skäl att göra detta. Vi har en generell momsbefrielse på den

finansiella sektorn som gör att man kan bedöma att det finns en underbeskattning på många miljarder i den här sektorn.

Då kan man diskutera hur man ska ändra på detta, och en förändring av gruppundantagen tror vi är väl motiverat. De företag som påverkas är alltså utomordentligt lönsamma; de har mångmiljardvinster. Det är alltså inte så att de drabbas på ett sätt som gör att verksamheten på något sätt hotas, utan de är helt enkelt väldigt lönsamma och har stora möjligheter att göra ytterligare bidrag till de offentliga finanserna när det bedöms rimligt.

Det har inte heller från remissinstanserna framkommit någon kritik mot de beräkningar som görs i Finansdepartementets underlag. När vi nu har gått igenom remissinstanserna talar i stället det mesta för att de beräkningar vi har gjort står sig väl. Det är rätt viktigt att understryka det: Det har inte framkommit något som ger oss skäl att ändra oss när det gäller att offentligfinansiera effekterna kring gruppundantaget.

Samma sak gäller med hälsoskatterna. Jag har under mina år som finansminister många gånger mött uppgifter, inte minst från HUI och handelsintressen, om att våra skatteintäkter på öl, vin, tobak och allt vad det är nu kommer att minska kraftigt – Systembolaget ska förlora andelar, och flödena ska minska. Så länge jag har varit finansminister har detta inte inträffat, utan vi har fått in våra skatteintäkter och våra intäkter från Systembolaget på sedvanligt sätt.

Anf. 44 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Ingen skulle vara gladare än jag om de här pengarna faktiskt flöt in. En kommande regering kommer nämligen att behöva mycket medel för att kunna reformera och förbättra Sverige. Det är alltså inte det detta handlar om. Det är inte heller något slags angrepp på de kalkyler som görs på Finansdepartementet – att de är politiskt färgade på det viset.

Jag är bara orolig för att finansministern själv har panik när det gäller att få fram krona för krona och att det är den där sista handpåläggningen som sker. Det finns faktiskt ganska mycket diskussion om det, alltså hur mycket man räknar baklänges. Hur mycket behöver vi ha in, och hur mycket ska det ge i olika skatteförändringar? Det är alltså inte jag som sitter och kör Excel på nätterna. Vi har som oppositionsparti ingen som helst möjlighet att göra alternativa eller andra kalkyler, utan jag bara testat hur mycket substans det finns och hur mycket som ligger bakom de kalkyler som redovisas för riksdagen.

Efter att den här interpellationen lämnades in har ytterligare en av de skatteberäkningar som finns i vårpropositionen kraftigt kritiserats av Ekonomistyrningsverket. Det handlar om borttagandet av avdragsrätten för pensionssparandet. Ekonomistyrningsverket säger att det rimliga antagandet är att låg- och medelinkomsttagare – de som har privat pensionssparande – kommer att träffas, medan höginkomsttagare kommer att lägga om sitt pensionssparande till löneomvandling. Det innebär alltså att man avstår en del lön och i stället låter arbetsgivaren betala in tjänstepensioner, och på det sättet kommer man att kunna göra det avdragsgillt.

Ekonomistyrningsverkets utsaga är alltså att den skattehöjning och det ökade skatteunderlag som redovisas i vårpropositionen egentligen bara är hälften så stort. Det är ytterligare en sten på lasset.

Jag känner en gnagande oro för att det är bara för att det är några månader till valet. Var det den socialdemokratiska kritiken mot de bristande insatserna på skolans och vårdens områden som gjorde att vårpropositionen under vårens panik fick tas fram krona för krona? Började ni med utgifterna och hittade sedan på vilka intäkter ni skulle få ihop? Först presenterade ni skattehöjningar på tobak och alkohol på en väl avvägd nivå, och 14 dagar senare fanns det en högre väl avvägd nivå eftersom ni måste backa på förslaget om att minska studiebidragen. Sådant imponerar inte, finansministern.

Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det kan finnas skäl att vara tydlig. EU-kommissionen och andra bedömare går löpande igenom de offentliga finanserna och ramverket för budgetpolitik. Det svenska ramverket klassas i nästan alla dessa bedömningar som det som har bland de högsta kraven på öppenhet och tydlighet – öppenhet och tydlighet om hur man gör prognoser, vilka ekonomiska modeller som ligger till grund för bedömningarna och hur de sedan faller ut.

Vi har också infört särskilda krav på att detta ska prövas av Finanspolitiska rådet. Senast i den rapport som presenterades för några veckor sedan hade Finanspolitiska rådet diskuterat hur till exempel prognosunderlagen ser ut, och man drar där slutsatsen att det inte finns någonting som ger stöd för Leif Jakobssons svepande uttalanden om att det skulle ske några manipulationer av sifferunderlagen. Det är bara att beklaga att Leif Jakobsson fortsätter med sina oseriösa och svepande anklagelser.

Jag tycker att det vore bättre om vi kunde föra diskussionen om hur de enskilda förslagen ser ut. Vi har alltså ett behov av att höja skatterna, och då framstår hälsoskatter på till exempel alkohol och tobak som nödvändiga.

Jag vill bara understryka att vi under många år har haft en debatt där framför allt branschintressen har gjort gällande att både Systembolaget och skatteintäkterna är hotade och att det därför inte är möjligt att göra justeringar av de här skatterna. Erfarenheten under åren har varit att när man gör mindre justeringar får man in skatteintäkterna. Det finns ett fall – och då går vi tillbaka till 1997 – där man gjorde en väldigt kraftig höjning av skatten som sedan fick mer omfattande effekter på smuggling och annat. Under senare år har vi alltså inte sett någon sådan effekt.

Jag tycker att det vore mer seriöst att vi tog diskussionen om de enskilda förslagen. Är det finansiell sektor som Leif Jakobsson vurmar för, eller är det försäljningen av alkohol och tobak som han vurmar för? Man får nämligen lätt intrycket att vad det egentligen handlar om är att Socialdemokraterna tar ställning för förslagen om höjda skatter på till exempel tobak och alkohol och för den delen borttagande av pensionsavdrag men ändå vill rikta kritik mot regeringen genom att låtsas att det finns någon typ av oklarhet kring beräkningarna, som jag återigen kan understryka inte finns.

Vi tar gärna debatten. Om Leif Jakobsson anser att det är centralt att vi ska ha låga skatter för finansiell sektor eller att det ska vara låg beskattning på alkohol får han stå för den uppfattningen. Men om vi är överens om att de här skatterna kan och bör höjas blir det lite märkligt när man försöker skapa ett intryck av att det finns en oenighet genom att

ifrågasätta de beräkningar som vi gör inom ramen för EU-ländernas kanske mest öppna och transparenta ramverk. Jag tycker att detta helt enkelt ger intryck av en populistisk kritik från Leif Jakobsson.

Prot. 2013/14:117
2 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 46 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Jag kanske är extra färgad av att bo i Skåne. Och jag ska villigt erkänna att det som finansministern hänvisade till, den kraftiga skattehöjningen i slutet av 90-talet, fick konsekvenser som människor på marken såg. Smugglingen ökade kraftigt, och det gav fotfäste för organiserad brottslighet när man byggde upp kanalerna för framför allt cigarett-smuggling. Det är väl det som har vaccinerat mig och som gör att jag alltid är lite orolig. Jag skulle inte ha några som helst problem med kraftiga skattehöjningar på alkohol och tobak utifrån någon annan aspekt än just denna.

Vi som bor i gränstrakter har sett vad som kan ske och vad som sker och ser hur det är i dag. Det må hävdas att finansministern får in sina pengar, men vi som bor där nere ser att det säljs väldigt mycket cigarett-paket som absolut inte är beskattade i Sverige och att den illegala försäljningen av alkohol är ganska omfattande. Det var därför som jag försökte föra in ett ytterligare perspektiv på den här typen av skattehöjningar, och det är vilka resurser och möjligheter man ger till tullen att se till att den illegala införseln stoppas. Där har jag inte fått något som helst svar av finansministern.

Antalet personal på marken, som ska stoppa den illegala införseln, minskar år för år, och man lägger ned tullstationer. Det oroar mig mycket att kalkylerna inte hänger ihop med tullens möjligheter att upprätthålla våra gränser när det gäller illegal införsel.

Anf. 47 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Sverige har en av de bäst fungerande och mest trovärdiga ordningarna för finanspolitik. Utifrån en uråldrig svensk tradition av hög grad av öppenhet i offentlig förvaltning och oförvitliga tjänstemän som ligger till grund för de beslut vi fattar har vi gått vidare på ett antal punkter för att ytterligare öka öppenheten och förtroendet för den här ordningen. Sverige har varit föregångare med att öka transparensen i finanspolitiken, och vi står oss fortfarande mycket gott i förhållande till alla andra länder.

Flera gånger har Leif Jakobsson gjort påståenden om att det skulle vara bristfälliga beräkningar eller, som det påstods i det sista inlägget, att till och med jag själv skulle ha gjort beräkningar som vi sedan har prövat. Skatteverket och skatteavdelningarna har kommit tillbaka med exakt samma bedömningar som tidigare har gjorts, och det har inte i remissunderlagen framkommit någon kritik som ger substans till Leif Jakobssons rätt breda påståenden. Jag tycker därför att detta är en beklagansvärd debatt, och det är bara beklagansvärt att Leif Jakobsson återkommer gång efter annan med den här typen av insinuationer.

Sedan skulle vi gott och väl kunna ha en annan och mer seriös debatt om vilken folkhälsopolitik vi ska ha. Jag tror att det är viktigt med en restriktiv politik kring både alkohol och tobak. Vi har allvarliga hälso-problem kopplade till detta och också allvarliga sociala problem, och

alkoholen står ut som en av de viktigaste orsakerna till sociala svårigheter för människor.

Det är viktigt att sociala myndigheter, polis, tull och andra myndigheter har både resurser och befogenheter att agera för att bekämpa brottslighet när sådan förekommer. Det kan vi vara överens om, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2013/14:480 om månadsuppgifter

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Anders Karlsson har frågat näringsministern hur hon vill motverka att fusk och illojal konkurrens stör konkurrensen inom näringslivet och under vilka förutsättningar hon kan tänka sig att stödja hederliga företagens framställningar om ett enkelt månadsuppgiftssystem.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Månadsuppgiftsutredningen lade i april 2011 fram ett förslag till månatliga kontrolluppgifter. Förslaget sändes ut på remiss till hösten samma år.

Ett antal remissinstanser, främst från näringslivet, avstyrkte förslaget. Regeringen har funnit att förslaget, bland annat med hänsyn till remissinstansernas kritik, inte var lämpat för lagstiftning.

Regeringen har i övrigt vidtagit många åtgärder för att begränsa skattefelet och minska risken för seriösa företagare att utsättas för illojal konkurrens från dem som inte betalar sina skatter och avgifter.

Ett exempel från den senaste tiden är att kravet på kassaregister utökats till att omfatta även torg- och marknadshandel. Ett annat exempel är att en proposition har lämnats till riksdagen med förslag på att införa redovisningscentraler för taxibranschen. Jag kan också nämna att remissbehandlingen av ett förslag på hur ett kontrollsystem inom skatteförfarande ska vara utformat för byggbranschen nyss är avslutad och att beredning av förslaget pågår i Regeringskansliet.

Anf. 49 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Inledningsvis är det två saker i detta svar som jag kort vill kommentera.

Finansministern hänvisar i sitt svar till två andra åtgärder regeringen vidtagit mot skattefusk och illojal konkurrens. Givetvis hänvisar han inte till personalliggare inom byggbranschen, för även det är ett förslag som han efter åtta års arbete inte lyckats föra i hamn.

I hamn efter åtta års långbänk kom förslaget om redovisningscentraler i taxi. Problemet är dock att taxameterundantaget finns kvar.

När det gäller kassaregister inom torg- och marknadshandeln glömde finansministern de utländska torghandlarna.

Halvhjärtat och halvdant – så bör rätteligen finansministerns kamp mot skattefusk och illojal konkurrens sammanfattas.

Efter många om och men tillsattes en utredning om månadsredovisning. Skatteverkets tidigare generaldirektör Mats Sjöström fick uppdraget. Han gjorde ett gediget arbete, och under 2011 kom hans betänkande.

Finansministern hävdar i sitt interpellationssvar att remissinstanserna gjorde ned förslaget och att det var därför det föll. Tyvärr är det inte hela sanningen. Månadsuppgiftsutredningens förslag var bra men kanske för ambitiöst.

Det vi socialdemokrater i skatteutskottet har drivit är krav på att individuella månadsuppgifter ska redovisas till Skatteverket.

Finansministern hade med månadsredovisning i sin propositionsförteckning våren 2013. Det stod som nr 90 och skulle ha lämnats den 26 mars. Men av detta blev inget.

Vad som sedan hände är omslutet av samma dunkel som Nuonaffären. Kanske agerade näringsminister Lööf. Det troliga svaret är att frågan hanterades i det så kallade inre kabinettet av partiledarna och där dömdes av till näringsministerns fördel.

Herr talman! Det hade varit ärligare om finansministern, regeringen och de borgerliga riksdagsledamöterna tillstått detta och sagt: Ja, det var en fråga som det fanns olika uppfattningar om, och i den kompromissen vek vi moderater ned oss för Centerpartiet. Vi tycker att det är ett rätt bra förslag men har nu lagt det på is och kommer kanske tillbaka till det senare.

I stället väljer finansministern förnekelsens väg. Nej, han har minsann aldrig gillat månadsuppgifter, heter det nu. Politik handlar ofta om kompromisser, och jag tror att väljarna egentligen också förstår det. Att låtsas om något annat sänker trovärdigheten för politiken och demokratin.

Anders Borg! Erkänn nu att du vek ned dig för Annie Lööf i frågan om månadsuppgifter.

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att vi har gjort betydande framsteg vad gäller att förbättra skattesystemet under senare år. Det finns omfattande underlag från Skatteverket som visar att andelen företag som upplever att de är utsatta för illojal konkurrens i olika sektorer har minskat rätt påtagligt. Vi ser också att andelen av allmänheten som uppfattar att de känner till att någon arbetar svart eller själv har beredskap att arbeta svart har minskat kraftigt. Det är i grund och botten bra.

Genom jobbskatteavdrag, RUT och ROT har vi gjort det svenska skattesystemet mer strömlinjeformat. Vi har också bidragit till att minska de avgörande skatteklara som har haft negativa effekter på både skattesystem och sysselsättning.

Vi har också gjort breda förändringar på företagsskattesidan för att försäkra oss om att olika skatteupplägg inte ska kunna användas, framför allt när det gäller ränteavdrag. Vi har en företagsskatteutredning som i början av juni kommer med ytterligare förslag för att begränsa ränteavdragen och den snedvridning vi har mellan eget och lånat kapital. Det är bra.

Låt mig försöka förtydliga hur vi har tänkt kring månadsuppgifter. Som Anders Karlsson säger finns det ett antal viktiga fördelar med ett månadsuppgiftssystem. Det gäller i termer av hur ett socialförsäkrings-system kan fungera, där månadsuppgifter skulle kunna underlätta trygg-

hetssystemens funktion på just företagarsidan när det gäller föräldraledighet, sjukledighet, arbetslöshet och annat.

Det finns också fördelar med ett månadsuppgiftssystem när det gäller samordningen mellan olika myndigheter, vilket skulle göra systemet mer strömlinjeformat.

Den stora nackdelen med månadsuppgifterna är helt enkelt att det blir en börda för företagen med ett ökat uppgiftslämnande. Det har varit alldeles tydligt på de reaktioner vi har fått från näringslivets olika organisationer. Man har bedömt att det skulle vara en tung börda som belastar företagen och får negativa effekter på reallöner och sysselsättning.

Därför har vi valt att inte gå vidare med förslaget på månadsuppgiftslämnande. Det betyder inte att man inte i framtiden kan hitta andra modeller som ger en bra kombination av kontroll och låga kostnader för uppgiftslämnandet. Det återstår dock att se om en sådan lösning kan komma på plats.

Jag vill också understryka att det gedigna arbete regeringen gör kommer att följas upp på en lång rad andra områden. Närmast gäller det byggsektorn där vi också arbetar fram förslag som ger en bra avvägning mellan kontroll och uppföljningsmöjlighet utan att skapa onödiga kostnader.

Vår bedömning är att det har gjorts betydande framsteg i skattesystemet. Vår bedömning är också att det förslag som fanns i utredningen om månadsuppgifter var för betungande. Det fanns en bred remissinstanskritik som vi tog hänsyn till. Vi får följa detta och se om frågan kan återkomma.

Anf. 51 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för det halva erkännandet.

Skattefusk och illojal konkurrens är ett problem i samhället och måste bekämpas med alla medel. Det är därför vi socialdemokrater tagit upp frågan vid flera tillfällen i skatteutskottet. Vid flera tillfällen har vi haft hela utskottet med oss i ett tillkännagivande till regeringen att återkomma.

Jag kan medge att det kan vara tekniskt svårt enligt det förslag som togs fram av före detta generaldirektören. Men det är egentligen inte detta som har varit eftersträvarvärt för oss utan att man ska redovisa månadsuppgifterna. Varje månad ska alla företagare redovisa de anställdas löner. I denna redovisning ska det klart framgå hur mycket skatt som dragits. Det kan man trycka på en knapp för och skicka direkt till Skatteverket. Konstigare än så är det inte, och då skulle vi få kontroll över det.

Det finns otaliga exempel på oseriösa företag där allt trillar ihop när de ska redovisa året efter. Inte en krona är inbetald i skatt. Den enskilde anställde i företaget riskerar att bli skattskyldig och få betala in all skatt om han inte kan styrka det genom sina lönebesked, och sådana kan ju förkomma.

Detta är lika viktigt för individen som för samhället. För samhällets del är det viktigt att vi får in skatteintäkter, för det handlar om trovärdigheten gentemot alla dem som varje månad sliter och släpar för kanske 20 000 i månaden eller mindre. De sitter och väntar vid telefonen för att få ett jobb som ger 100 kronor i timmen och ska betala skatt på det. Om

skatten då undanhålls av vissa företagare undermineras skattemoralen hos dem som sliter och betalar in sin skatt.

Här måste det till krafttag, finansministern. Se till att fixa det och inför en månadsredovisning enligt ett enklare system än utredningens förslag. Ett enigt skatteutskott har ju gett det i uppdrag till regeringen.

Prot. 2013/14:117

2 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Anders Karlsson försöker måla upp en bild av att det skulle vara skämmigt och negativt att Anders Borg, regeringen och Moderaterna har backat och inte längre tycker att månadsredovisningar är något som bör införas.

Jag tycker att det är positivt att vi klarar att kompromissa och komma överens i alliansregeringen. Lika lite som Anders Karlsson vet jag hur det faktiskt ligger till, men om det nu skulle vara så att man backade för att tillgodose Centerpartiet tycker jag att det är positivt. Det står jag för. Det är så demokrati ska fungera, och det är så en regering måste kunna fungera – man kan samarbeta och komma överens.

Det är lite ironiskt att just Anders Karlsson säger detta. Själv sitter man i en situation där man måste samarbeta med människor och partier som har ett fundamentalt annorlunda sätt att se på samhället och ekonomin. Det är till exempel Miljöpartiet, som i helgen beslutade att de vill ha en tillväxtfri ekonomi.

Att det skulle vara dåligt att kompromissa tror jag att du får svårt att motivera, Anders Karlsson, om olyckan skulle vara framme och du står här nästa mandatperiod och försvarar en S–MP-regering. Då tror jag att din retorik kommer att se väldigt annorlunda ut.

När det kommer till själva sakfrågan är alla överens om att vi måste minska skattefusket. Som Anders Borg var inne på har skattefusket minskat påtagligt enligt de sammanställningar och undersökningar som Skatteverket har gjort. Det är för att vi har genomfört en rad reformer som gjort det enklare att göra rätt för sig, vi har ställt högre krav på företagare att redovisa saker och ting korrekt, till exempel kassaregisterlagen, och vi har sänkt skatterna inom en rad sektorer där skattefusket har varit påtagligt därför att det har varit kostsamt att utföra tjänster eller köpa produkter vitt.

För fem minuter sedan diskuterade vi frågan om inkomstberäkningar för staten och vad en eventuell skattehöjning på alkohol och tobak skulle få för effekt. Anders Karlssons partikollega Leif Jakobsson skriver mycket tydligt att det finns en risk att smugglingen ökar när skatten höjs. Det är det som gör denna fråga så ironisk när det kommer till skattefusk.

Socialdemokraterna vill föra en politik som på ett ganska radikalt sätt skulle vrida tillbaka klockan och göra skattefusk lönsamt på nytt, genom att nagga ROT och RUT i kanten eller till och med ta bort dem, som Vänsterpartiet vill. Detta gör att hela argumentationen och det höga tonläget i debatten blir närmast absurda.

Den intressanta frågan, som Anders Karlsson borde svara på, är: Hur mycket av Miljöpartiets och Vänsterns förslag, som kommer att öka skattefusket, är Anders Karlsson beredd att kompromissa om? I stället pekar han finger när vi är lite flexibla och försöker hitta de bästa sätten att väga upp mellan å ena sidan att bekämpa skattefusk och å andra sidan

att inte komma med alltför stora pålagor som ställer till det för svenskt näringsliv.

Det är den intressanta frågan. Den borde Anders Karlsson svara på.

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Skattesystemet är centralt för svensk ekonomi, dels för att skatter har stora effekter på hur ekonomin fungerar, dels för att vi naturligtvis har ett betydande behov av att få in skatteintäkter för att klara våra olika åtaganden inom utbildning, infrastruktur och forskning.

Det är därför glädjande att vi har sett en serie framsteg under senare år där vi har täppt till hål i skattesystemet. Det gäller uppstramningar såsom begränsningar av ränteavdragen inom företagssektorn men också förslag som RUT, ROT och jobbskatteavdraget vilka gör att drivkrafterna att betala skatt på ett bra sätt fungerar.

Man kan konstatera att det har skett en attitydförskjutning. Svenskar har ett högt förtroende för myndigheter, i synnerhet Skatteverket, och upplever att det är en betydande samhällsvinst att man väldigt enkelt kan göra sina deklarationer elektroniskt.

I OECD hade vi för någon månad sedan en diskussion om hur skattesystemet i USA fungerar. Där är kostnaden för den enskilde att fullgöra sina skatter betydande. Den enkla svenska modellen där man deklarerar genom en knapptryckning hemma, utan konsulttid, ses som närmast utopisk och som ett mål.

När det gäller månadsredovisningen vill jag påpeka att det finns två motstående aspekter. Jag välkomnar att Anders Karlsson i sitt inlägg vidgår att det är på det sättet. Å ena sidan finns det fördelar med ett månadsuppgiftssystem, både i termer av kontroll i skattesystemet och, som jag nämnde, i termer av hur socialförsäkringssystemet ska kunna fungera, inte minst för företagare. Å andra sidan, mot detta, står att vi inte vill ålägga företagen ökade kontrollkostnader eftersom den typen av kostnader naturligtvis ska bäras av produktionen och ytterst av lönerna, det vill säga att antingen begränsas sysselsättning eller reallöneökningar.

Vi fick stark kritik för det långtgående förslag som utredningen tog fram. Jag vill verkligen inte rikta någon kritik mot utredningen. Den har fullgjort sitt uppdrag i förhållande till direktivet, men förslaget har ändå rönt en hel del kritik. Då återstår att se om vi kan ta fram förslag som på ett bättre sätt balanserar mellan att å ena sidan säkra en fungerande månadsuppföljning och å andra sidan inte ålägga företagen onödiga kontroller.

Jag välkomnar att Anders Karlsson i sitt inlägg ger vid handen att det är dessa utgångspunkter som också Socialdemokraterna ser i det fortsatta arbetet.

Anf. 54 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Jag vill avslutningsvis säga att vi socialdemokrater i skatteutskottet har lagt fram otaliga förslag, inte mindre än 30 att-satser, för att komma till rätta med skattefusk och undanhållande av skatt på många områden.

Den senaste siffran vi har – sedan kan den ifrågasättas – är 133 miljarder i undanhållen skatt. Det är fantastiskt mycket pengar. Det skulle kanske Karin Enström behöva lite i försvarsutskottet, och säkert skulle

någon på vård- och omsorgsområdet, socialministern och många andra, behöva de pengarna för att göra en bättre omsorg och en bättre verksamhet i statens finanser.

Det är intressant att man använder argumentet att det är krångligt för små företag. Det tycker jag inte är något argument. Det är inte konstigare än att man trycker på knappen och skickar direkt när man har gjort redovisningen av löner till de anställda. Det är mycket enkelt, ungefär som att skicka in deklarationen. När den väl är rätt ifylld skickar man bara i väg den i ett sms. Det borde vara likadant med det andra.

För att vara lite ironisk så tycker vi att knallarna eller torghandlarna ska kunna sköta sin redovisning och uppkoppling på torgplatsen, men vi kan inte säga till de företagare som sitter inne på kontoret och sköter detta dagligen att skicka i väg månadsredovisningen till Skatteverket för att verkligen få koll på att skatten betalas in.

För övrigt finns det en mycket bra artikel, som visserligen är några år gammal. Arenagruppen har skrivit om just detta med skattefusk och stora statliga investeringar och om hur pengar undanhålls från staten. Staten bidrar till stora projekt, och sedan undanhålls massor av pengar. Det måste vi få stopp på. Vi har ett antal förslag, finansministern. Lyssna på dem och kom tillbaka med månadsredovisningen!

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2013/14:475 om demokratiska aspekter av handelsavtal

Anf. 55 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Annika Lillemets har ställt ett antal frågor till statsrådet Birgitta Ohlsson om demokratiska aspekter av frihandelsavtal och i synnerhet om de pågående förhandlingarna om ett partnerskap för handel och investeringar mellan EU och USA, det så kallade TTIP-avtalet. Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Inledningsvis vill jag tacka Annika Lillemets för att hon lyfter fram de pågående förhandlingarna mellan EU och USA.

Regeringen verkar för att få till stånd ett så ambitiöst och heltäckande partnerskapsavtal som möjligt. För det handlar i grunden om människors vardag, om att arbetssökande ska få större möjligheter att hitta ett jobb, om att konsumenter och företag ska få bättre, billigare och fler varor och tjänster att välja mellan, om att vårt näringsliv ska få bättre och rättvisa spelregler och om att våra små och medelstora företag ska få ökade möjligheter att växa.

Herr talman! Frihandel handlar om frihet och ökade möjligheter. Frihandel möjliggör för människor att bestämma över sina liv, att själva besluta om att utbyta varor och tjänster över nationsgränser utan onödiga påbud. Frihandel är sålunda en motor för demokrati. Inte sällan utgör frihandel en förutsättning för demokrati. Aldrig har väl ett land på sikt kunnat främja demokrati genom att slå ned på sina medborgares rätt att handla med omvärlden.

Samtidigt är det viktigt att vi inte tar frihandelns inneboende demokratifrämjande förmåga för given. Den fortlöpande demokratiska förank-

ringen är därför mycket viktig. Inom en europeisk kontext ser vi till att värna den demokratiska förankringen genom att bland annat säkerställa att våra nationella parlament, Europaparlamentet, EU-kommissionen samt medlemsstaterna informerar öppet om ärenden och lagförslag som rör vårt handelsregelverk.

Regeringen arbetar aktivt med utåtriktade aktiviteter och information på hemmaplan. Vi har genom möten och seminarier diskuterat exempelvis TTIP:s betydelse för maten, jobben och miljön. Vår expertmyndighet Kommerskollegium har publicerat flera rapporter och analyser i ämnet. En rad andra aktörer, inklusive våra arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, har på samma sätt varit mycket aktiva.

Herr talman! Redan i EU-kommissionens första analys gjordes en bedömning av de miljö- och klimatmässiga aspekterna av förslaget. Kommissionens initiala bedömning var att den globala effekten av koldioxidutsläpp förmodligen är mycket liten och att det finns positiva effekter på klimatet genom ökad handel med så kallad grön teknik.

Kommissionens analys följs nu upp med en utförlig hållbarhetsbedömning, som EU-kommissionen har lagt ut på ett oberoende institut. En interimrapport presenteras i sommar och slutrapporten mot slutet av året.

EU-kommissionen har också inrättat en särskild rådgivargrupp för TTIP med vilken en löpande dialog ska hållas gällande avtalets inverkan på till exempel miljö och konsumentskydd.

Herr talman! Inom ramen för TTIP vill både EU och USA utveckla ett närmare regulativt samarbete. Det handlar om att på sikt ta bort onödiga handelshinder som har sitt ursprung i olika tekniska regelverk. Det ska ske utan att vi gör avkall på våra höga krav inom områden som miljö, livsmedel, djur, hälsa och konsumentskydd.

Förslag om ett regulativt råd har väckts av kommissionen i förhandlingarna. Tanken är inte att förändra hur Sverige och EU lagstiftar. Tanken är att EU och USA ska hålla varandra informerade om lagstiftning på områden som rör transatlantisk handel. Det tycker jag är ett naturligt inslag i ett ambitiöst partnerskapsavtal. Jag är därför beredd att studera förslaget närmare.

Slutligen vad gäller frågan om investerarskydd och skiljedomsförfarande vill jag hänvisa till svar i tidigare interpellationer (2013/14:399, 2013/14:414 och 2013/14:415) där jag är tydlig med att investeringsreglerna i TTIP inte ska underminera vår demokrati. Jag pekar också på att det är positivt att avtalsförhandlingarna inbegriper investeringar, eftersom dessa utgör en vital del i den globala ekonomin.

EU-kommissionen genomför just nu en bred konsultation med civilsamhället om ISDS i TTIP. Regeringen stöder detta initiativ, och jag hoppas på ett aktivt deltagande i konsultationerna även här i Sverige.

Jag välkomnar en fortsatt konstruktiv dialog med Annika Lillemets i denna så betydelsefulla fråga för Sveriges välstånd.

Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka statsrådet för att hon svarar på mina frågor. Det framgår med all önskvärd tydlighet att statsrådet och regeringen även fortsatt har stora och till synes orimliga förväntningar på detta avtal. Trots den kritik som växer runt om i Europa och

USA, inte minst rörande den bristande öppenheten och insynen i förhandlingarna, väljer regeringen till synes att inte ta farhågorna på särskilt stort allvar. Det är beklagligt och oroande.

Statsrådet talar i väldigt positiva ordalag om frihandelns effekter och går till och med så långt som att kalla frihandeln både en förutsättning och en motor för demokrati. Visst har fri och rättvis handel många positiva aspekter, men det kan också vara värt att sansa oss en aning.

Som såväl jag som andra redan har påpekat i kammaren under tidigare debatter i detta ämne är tullarna mellan EU och USA redan i dag väldigt låga. En rapport som nyligen sammanställdes på uppdrag av EU-parlamentet säger klart och tydligt att TTIP i huvudsak handlar om ett regulativt samarbete och att endast vissa element av avtalet kan jämföras med klassiska handelsavtal. TTIP handlar således, som statsrådet vet, i första hand inte om tullar utom om lagstiftning. Vi bör kalla saker vid dess rätta namn och inte använda frihandelns goda namn för att beskriva ett avtal som i huvudsak handlar om någonting helt annat.

Statsrådets intresse för demokrati är välkommet. Men det hade varit klädsamt om hon på allvar hade velat beakta de farhågor som jag och många med mig faktiskt har på det här området. I sitt svar till mig bemöter hon inte hur företagens nya användning av tvistlösningsmekanismen ISDS i avskräckande syfte – och mekanismens redan bevisade effekter för försening av beslut i syfte att skydda folkhälsan – påverkar demokratiska principer.

I det nya fallet mellan Achmea och Slovakien har det holländska försäkringsbolaget inkommit med en första avsiktsförklaring om att inleda ett stämningförfarande mot den slovakiska staten för ett lagförslag som ännu inte passerat parlamentet. Det enda rimliga syftet med stämningansökan är att avskräcka den slovakiska regeringen från att implementera demokratiskt beslutade lagar.

Tobaksföretaget Philip Morris uppmärksammade stämning mot Australien har lett till att Nya Zeeland avvaktar med att implementera en liknande lag, som syftar till att skydda folkhälsan, tills dess att stämningförfarandet är slutfört – just för att Nya Zeeland fruktar repressalier från kommersiella aktörer.

Hur kan detta *inte* vara ett hot mot demokratiskt beslutsfattande?

Statsrådet säger i sitt svar till mig att EU-kommissionen har väckt ett förslag om ett regulativt råd. Men som statsrådet är medveten om kommer detta förslag direkt från de stora näringslivsorganisationerna, däribland kemikalieindustrin. Enligt medborgarrätts- och miljöorganisationer skulle detta ge ekonomiska särintressen nya verktyg för att blockera, urvattna eller försena kommande lagstiftning på exempelvis miljö- och folkhälsoområdet.

Vi värnar båda demokratin. De farhågor som lyfts fram av dem som arbetar med demokrati gör i alla fall mig genuint orolig. Det duger inte att gömma sig bakom frihandeln, utan det handlar om harmonisering av lagstiftning och regelsamverkan. TTIP är ett avtal om regleringar och skydd för investeringar.

Jag ber att få återkomma och bemöta andra aspekter av statsrådets svar till mig i mitt nästa anförande men vill återigen poängtera att jag gärna ser att statsrådet bemöter de konkreta exemplen kring ISDS och

även farhågorna kring det regulativa samarbetsråd som planeras inom ramen för TTIP.

Anf. 57 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Annika Lillemets tycker jag missförstår vad TTIP går ut på. Det handlar inte om att försämra standarder. Det handlar inte om att försämra det vi har när det gäller miljö och hälsa i EU. TTIP handlar mycket om att förenkla standarder.

Jag har debatterat frågan om ISDS ganska många gånger i riksdagen. Det är väldigt intressant, för vi vet ännu inte hur förslaget kommer att se ut. Därmed tycker jag att det känns svårt att säga: Nej, vi ska inte ha något ISDS. Vi vet ju inte ens vad det är som landar på bordet. Kan vi åtminstone inte invänta det som EU-kommissionen nu håller på med, den öppna utfrågningen, och se var förslaget landar? Sedan kan vi ha en seriös debatt om det.

Det är inte heller första gången jag hör de här exemplen om Philip Morris och Slovakien tas upp i riksdagen. De rättsfall som frågan berör är antingen pågående eller sådana där det inte är offentligt tillgängligt, varför jag inte kan kommentera dem i sak. Men allmänt kan jag säga att jag tror att de flesta företag undviker att stämma på lösa grunder. En stämning är ofta en sista utväg när andra lösningsförsök, såsom medling, inte har fungerat och är ofta också förknippad med betydande kostnader.

Samtidigt kan ISDS-systemet förbättras. EU önskar bland annat ha med regler i TTIP som klargör att en stämmande investerare måste ha en substantiell affärsverksamhet i den aktuella staten. Det kommer inte att vara möjligt för skalbolag eller brevlådeföretag att utnyttja ISDS i TTIP.

Ett annat förslag som finns är att motverka eventuella ogrundade stämningar genom en regel om att förloraren betalar alla processkostnader.

När det gäller ett holländskt försäkringsbolag, Achmea, som stämmer den slovakiska staten – jag ska inte kommentera enskilda fall, och besluten är inte offentligt tillgängliga – noterar jag medieuppgifter om att skiljenämnden i detta aktuella fall helt nyligen ska ha fattat beslut om att avvisa stämning.

Beträffande den första frågan som Annika Lillemets tog upp om det regulativa rådet är det väldigt viktigt att påpeka att syftet är att etablera ett informationsutbyte på detta område mellan EU och USA. Rådet skulle ges i uppgift att övervaka genomförandet av bestämmelserna i TTIP och utfärda offentliga rekommendationer om föreslagna regleringar och allmänt uppmuntra samarbete. Men just nu har vi inte något färdigt textförslag att ta ställning till. När ett sådant föreligger kommer jag att studera det noggrant och pröva förenligheten med befintliga lagstiftningsprocedurer. Dessa samarbetsformer för att överkomma transatlantiska handelshinder har funnits under mycket lång tid. Ett exempel är TEC, Transatlantiska Ekonomiska Rådet, som ändå med varierad framgång har fått bättre koordination och bättre förståelse för standardsättande.

På senare tid har mycket fokus lagts på områden som ligger uppströms, det vill säga marknader som måltjänster, elbilar och nanoteknologi. Det är mycket viktigt att vi då kan tala med varandra och se till att det blir så enkelt som möjligt för den typen av handel i framtiden.

Jag får återkomma i mitt nästa inlägg.

Herr talman! Det är intressant att handelsministern faktiskt inte bemöter mina och andras farhågor om att man faktiskt går in och stämmer i förebyggande syfte för att försöka hindra implementering av lagstiftning eller lagstiftning som kan leda till förluster. Det var faktiskt det som det handlade om här. Det är det som är intressant, och det är det som är den stora faran, även om de företag som har stämt stater kanske skulle förlora i vissa av dessa fall. Det är det som är saken.

Jag har denna gång specifikt frågat om demokratiaspekterna av TTIP. Det var därför som jag ställde frågan till just demokratiministern, eftersom detta är så mycket mer än en handelsfråga. Självklart måste även till exempel Miljödepartementet involveras med tanke på den kritik som har framförts och de följder som det kan bli. Därför undrar jag om handelsministern kan utveckla lite mer hur dialogen har förts inom regeringen och med sakkunniga från andra departement om andra aspekter än handel.

Beträffande dialog om avtalet utanför regeringskretsarna välkomnar jag att regeringen har anordnat ett seminarium om TTIP. Men tyvärr är det bara att konstatera att det finns en enorm slagsida när det gäller vilka intressen regeringen väljer att bjuda in och låta komma till tals. Återigen premierades ekonomiska särintressen på bekostnad av miljö- och medborgarrättsorganisationer, och det duger inte. Det är precis samma problem med det föreslagna regulatoriska rådet. Det är inte bestämt, men det är föreslaget av EU-kommissionen. Där skulle faktiskt näringslivsintressena få ingå, men alla andra intressenter skulle komma in långt senare. Det tycker jag är problematiskt.

Vidare hänvisar statsrådet till kommissionens initiala bedömning och menar att TTIP kan få positiva konsekvenser för klimatet. Men det förslag som rör energiavsnittet i avtalet som nyligen läckte ut ger en helt annan bild. EU vill nämligen lätta på de nuvarande amerikanska reglerna gällande energiexport och således importera exempelvis olja och naturgas i stora mängder från USA, vilket inte bara skulle öka oljeborrningen och användning av frackning i USA utan också hota framväxten av förnybara alternativ inom EU. Detta skulle förstås kunna få katastrofala konsekvenser för klimatarbetet och miljön såväl här som i USA. I den rapport som har beställts av EU-parlamentet betonas också att man i kommissionens konsekvensanalys inte beaktat avtalets effekter på en mängd andra miljöområden.

Återigen säger statsrådet att TTIP syftar till att ta bort onödiga handelshinder och inte ska leda till att vi gör avkall på våra höga krav inom områden som miljö, livsmedel, djur, hälsa och konsumentskydd. Men detta går inte ihop med de siffror som regeringen kommunicerar om avtalets effekter och som bygger på att varenda politiskt påverkbart handelshinder som finns ska tas bort. Men det överensstämmer med EU-kommissionens retorik kring avtalet i stort och konsekvensen för demokratiska principer. Å ena sidan säger man att parternas rätt att reglera ska respekteras, å andra sidan lägger man fram förslag som kommer att leda till att just den rätten urholkas. Statsrådet får gärna förklara för mig vilka regler som syftar till att värna människor och miljö som hon tycker är onödiga.

Men om det är som statsrådet säger, att hon inte vill urholka våra demokratiska principer eller för den skull våra krav inom miljö-, djurskydds- och konsumentskyddsområdet och liknande får hon rimligen göra avkall på de ekonomiska effekter hon normalt talar om. I detta fall står eventuell tillväxt mot demokratiska principer och miljöskydd. Statsrådet kan inte få båda.

Jag vill även gärna passa på att återkomma till frågan om handelsavtalet som EU förhandlar med Kanada, CETA. Jag undrar om statsrådet, i det fall hon kommer att vara i position att göra så, avser att verka för att EU och Sverige inte ingår detta avtal om det innehåller den mekanism för investeringsskydd, ISDS, som vi nu har debatterat och vars negativa konsekvenser för demokratiska processer illustreras av de exempel som jag nämnde i mitt första anförande.

Anf. 59 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Vi kanske ska återföra diskussionen till att också påpeka att ISDS är viktig och också någonting som är positivt för våra svenska företag som behöver ett skydd och inte bara diskutera de negativa effekter som Annika Lillemets redan har beslutat finns innan vi ens har ett förslag på bordet.

Men jag vill påpeka att regeringen är tydlig med att ISDS inte får inskränka på vår demokrati eller vår möjlighet att lagstifta. Staters rätt att lagstifta om allmännyttiga ändamål som miljö och hälsa får inte urgröpas. Det är viktiga frågor som regeringen tar på stort allvar. Samtidigt måste också en investerare åtnjuta rättssäkerhet, annars blir det inga investeringar.

Vi stöder, som jag har nämnt, därför EU:s strävan att nå rätt balans i TTIP mellan skyddet för investerare och staters rätt att lagstifta. Just nu är det föremål för offentliga konsultationer, och vi får helt enkelt se vilket förslag som kommer på bordet.

Även för länder som USA, som har väl utvecklade rättssystem, behövs ISDS i någon form därför att det amerikanska rättssystemet inte tillåter utländska företag att väcka talan vid dess domstolar med stöd av internationella avtal. USA har inte heller förbud mot diskriminerande lagstiftning, vilket i stället skulle kunna bli en skyddsprincip som skulle kunna verkställas enligt TTIP. ISDS i TTIP kan komma att bli en global förebild för andra investeringsavtal och stödja EU:s strävan att ha med investeringsskyddsregler i avtal med länder som har osäkra rättssystem.

Vi bör också se till att svenska investerare behandlas lika som investerare från andra stater, till exempel Sydkorea och Japan som USA har ingått eller avser att ingå frihandelsavtal med och som ger tillträde till ISDS.

Jag skulle vilja fråga Annika Lillemets om hon kan ge mig ett enda tydligt exempel på att det har varit bra för ett land att inte ha frihandel. Det stämmer mycket riktigt att detta är större än ett frihandelsavtal. Det är ett partnerskapsavtal. Vi ser fortfarande exempel på höga tullar inom vissa områden mellan EU och USA. Det stämmer, som Annika Lillemets också säger, att det inom vissa områden är ganska låga tullar.

Men att förenkla och underlätta för handel är inte bara en fråga om tullar, utan det är fråga om så väldigt mycket mer. Det är precis det som vi nu försöker få ordning på i detta avtal mellan EU och USA, alltså att

vi ser till att erkänna varandras standarder och att vi tar bort onödig byråkrati och onödigt krångel som vi har i dag. Detta är en av de allra viktigaste åtgärderna för att kunna öka vår export. Ett avtal beräknas kunna öka svensk export till USA med 17 procent eller mer.

Annika Lillemets och Miljöpartiet talar gärna om välfärden men inte om att det är export och handel som möjliggör för välfärdssatsningar. För att maximera vinsterna för det svenska välståndet måste vi helt enkelt fokusera på avtal som ger störst utväxling för vår utrikeshandel.

USA är Sveriges största exportmarknad utanför Europa. Även om jag var inne på att de största vinsterna i termer av bnp kommer av att eliminera icke-tariffära – det vill säga icke-tullar – handelshinder, och även om tullarna generellt är låga, är handeln så stor att det ändå blir betydande summor som går till spillo.

Anf. 60 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Javisst, man kan gärna ta bort tullarna, det är vi ense om. Det finns många exempel på hur vi har byggt upp välfärd med skyddstullar i olika länder.

Företag är inte rättslösa. Varför ska företag ha mycket större rättigheter än individer? Det finns till exempel lagstiftning mot expropriering. Storföretag måste inte och ska inte skyddas från varje form av risk. Investerar man till exempel i miljöfarlig verksamhet eller i skadliga kemikalier som kan komma att förbjudas, då tar man en affärsmässig risk.

Vad är det för syn på företag som handelsministern står för? De är inte små barn som ska skyddas från varje form av risk på bekostnad av våra demokratiska principer.

Regeringens uppdrag är att tillvarata medborgarnas intressen, inte bara näringslivets intressen. Här finns en intressekonflikt. Vill regeringen verkligen ha en eventuell ekonomisk tillväxt på bekostnad av alla andra värden och intressen, om nu än summan av de ekonomiska konsekvenserna skulle bli positiva med ett sådant här avtal? Sänkt standard för miljö- och hälsoskydd kan stå oss dyrt även i pengar räknat. Miljöförstöring och ohälsa kostar. Men det är inte storföretagen som betalar för det utan det är vi alla.

Nej, målet måste vara ett bättre samhälle. Om vi förstör miljön och människor blir sjuka, vad hjälper pengar? Pengar är ett medel. De har inget egenvärde, men det har en god miljö, en god hälsa och demokrati.

Slutligen konstaterar jag att handelsministern inte har svarat på mina frågor, och det är ett svar det med. Precis som i vår förra debatt avslutar jag med att konstatera att vi i Miljöpartiet aldrig är beredda att sälja ut viktiga grundbultar i samhället såsom miljö, konsumentskydd och demokratiska grundprinciper.

Men efter dagens debatt kan jag fortfarande inte dra någon annan slutsats än att handelsministern och regeringen tyvärr inte verkar tveka att sälja ut allt detta, billigt och på mycket lösa grunder.

Anf. 61 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Annika Lillemets målar upp en ensidig bild av överdrivna risker som går ut på att onda amerikanska företag kommer till Sverige och förstör demokratin. Men det är ett skräckscenario som har föga förankring i verkligheten.

Förhandlingar och konsultationer pågår. I dag vinner staten fler fall än privata investerare, om man tittar på statistiken. Dessutom finns det statistik som visar att det i större utsträckning är de mindre företagen som använder ISDS, alltså inte de stora multinationella företagen som ni på vänsterkanten vill hävda. Varför vill ni hindra små och medelstora företag att få sin sak prövad, om de känner sig överkörda av en stat?

Du glömmer, eller väljer att bortse från, det faktum att Sverige är en betydande investerare i USA, och vi har väldigt mycket att vinna på ett skydd för våra investerare där. Sverige är världens största investerare i USA per capita.

Jag vill passa på att i denna kammare åter påpeka hur glad jag har varit över det breda stöd som riksdagen har gett uttryck för när det har kommit till frihandel. I Sverige har vi ju historiskt haft en god samsyn kring behovet av öppna marknader. Denna frihandelslinje har stärkt Sveriges position i den globala konkurrensen.

Men det är väldigt olyckligt att den traditionellt starka frihandelslinjen nu håller på att urholkas av splittringar i oppositionen. Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycks vara emot, och Socialdemokraterna är för. I kontrast till detta står en enad alliansregering som i stället vill bygga vidare på och stärka den svenska frihandelstraditionen, inte minst genom ökad handel och fler investeringar mellan Sverige, EU och USA.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2013/14:442 om fossiloberoende fordonsflotta

Anf. 62 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Anders Ygeman har frågat mig när regeringen planerar att slå fast vad det fem år gamla målet fossiloberoende fordonsflotta faktiskt innebär och vilka åtgärder regeringen planerar att vidta för att vända den negativa utvecklingen.

Sedan alliansregeringen slöt energiöverenskommelsen, och sedan riksdagen fattade beslut om den klimat- och energipolitiska propositionen som följde efter den, har målet om att öka andelen förnybar energi i transportsektorn med 10 procent till år 2020 väglett regeringens arbete, tillsammans med regeringens långsiktiga prioritering att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta till 2030, som ett steg på vägen till ett klimatneutralt Sverige år 2050.

För att förverkliga det målet och den prioriteringen har alliansregeringen vidtagit en rad åtgärder som sammantaget har lett till att Sverige nu har en tätposition när det gäller att ställa om transportsektorn. Just därför har vi i Sverige redan, med god marginal, nått vårt förnybara mål för transportsektorn. År 2012 var andelen förnybar energi i vår transportsektor 12,6 procent och preliminära siffror visar på en ökning till 15,6 procent för 2013. Inget annat EU-land är i närheten av att ha en lika stark utveckling som Sverige på det området.

Bakom denna positiva utveckling ligger en rad åtgärder som regeringen vidtagit, helt i linje med prioriteringen om en fossiloberoende fordonsflotta till år 2030. Sedan 2006 har vi mer än fördubblat andelen

förnybara drivmedel, kraftigt minskat bränsleförbrukningen i nya fordon och mångdubblat försäljningen av miljöbilar i Sverige

Detta arbete ska förbättras och behöver stärkas än mer. Därför till-
sätte regeringen utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta som
redovisade sina slutsatser i december 2013.

I utredningens uppdrag ingick att analysera olika alternativ för hur
begreppet fossiloberoende fordonsflotta ska definieras, så att det stöder
regeringens arbete med att nå visionen för 2050. Utredningen har här fört
flera resonemang kring systemavgränsningar och etappmål och föreslår
att begreppet ”en fossiloberoende fordonsflotta” bör preciseras som ”ett
vägtransportsystem vars fordon i huvudsak drivs med biodrivmedel eller
elektricitet”.

Utredningens förslag till ytterligare åtgärder samt utredningens för-
slag till konkretisering av prioriteringen för 2030 har nu varit ute på
remiss till den 19 maj 2014. Regeringen kommer, efter sedvanlig bered-
ning, att ta ställning till de förslag som utredningen lagt.

Anf. 63 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! För fem år sedan satte regeringen upp målet om en fos-
siloberoende fordonsflotta. I dag, fem år senare, kan ministern fortfa-
rande inte ge svar på frågan om vad målet innebär eller ens när regering-
en kan slå fast vad det innebär.

Varför då tjata om detta? Jo, år 2008 – året innan regeringen slog fast
sitt mål om en fossiloberoende fordonsflotta – var 75 procent av de bilar
som såldes i Sverige fossildrivna. Var fjärde bil var fossiloberoende. I
dag, fem år senare, är 95 procent av bilarna fossildrivna och bara var 20:e
bil som säljs fossiloberoende. Man kan säga att för varje år som gått har
regeringen kommit allt längre ifrån sitt eget mål.

Den personbil som säljs i dag kommer att rulla i 19 år. När regering-
ens mål ska vara uppfyllt, 2030, kommer de bilar som i dag säljs i bil-
handeln att rulla på gatorna. Om regeringen inte kan reda ut vad det egna
målet innebär, hur ska då konsumenter, producenter, bilförsäljare och
samhällsplanerare kunna veta vad det är som gäller? Det är kanske just
därför som det innan regeringens mål fastställdes såldes fem gånger fler
fossiloberoende fordon.

Herr talman! Det finns oroande signaler. Den nationella plan som re-
geringen har slagit fast har underkänts av flera, bland annat av Natur-
vårdsverket, för att den inte bidrar till att klara klimatmålen. Lastbilstra-
fiken ska öka med 50 procent enligt den planen. I dag är 95 procent av
alla bilar som säljs fossildrivna, och kanske ännu värre: för första gången
på länge ökar utsläppen från de fossildrivna bilarna, och det är tyvärr ett
trendbrott.

Herr talman! Antalet fossildrivna bilar ökar. Utsläppen från de fossil-
drivna bilarna ökar. Vi har förlorat fem år. Jag vill därför fråga statsrådet:
Hur många år till ska vi behöva vänta innan regeringen klarar av att defi-
niera sitt eget mål?

Anf. 64 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! För lite drygt tre år sedan blev jag energiminister. En av
de första sakerna jag tog mig an som energiminister var att ta fram utred-
ningsdirektiv till Utredningen om fossiloberoende fordonsflotta. Jag

gjorde det eftersom det är helt uppenbart att om Sverige ska kunna nå de ambitiösa mål som regeringen föreslagit och som riksdagen bekräftat, att både ställa om till ett klimatneutralt samhälle till 2050 och, som ett steg på vägen, ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta till 2030, behöver vi titta på de styrmedel vi redan har. Vad är det som fungerar bra? Vad finns det för styrmedel som vi kan skärpa ytterligare? Och vad nytt behöver vi addera för att komma i ett läge där svensk fordonsflotta inte drivs på bensin och diesel utan i ökad utsträckning går på förnybara biobränslen och på elektricitet så att vi kan få ned koldioxidutsläppen? Den enskilt viktigaste klimatfrågan för nästa mandatperiod är att se till att ställa om till fossiloberoende transporter.

Det är en stor uppgift att gå igenom alla dessa styrmedel och att titta på hela den frågeställningen. Därför fick utredningen ett och ett halvt år på sig. Det kan tyckas som en lång tid i våra vanliga, dödliga människors liv men för en utredning av den omfattningen krävdes att de kraftsamlade och verkligen fokuserade på att lösa uppgiften. Det gjorde de på ett mycket bra sätt. Jag bad dem att jobba brett och djupt, bjuda in till dialog med alla berörda aktörer och alla som sitter på expertkunskaper i de frågorna, vilket de gjorde och vilket också syns i de remissvar som nu kommit in från remissinstanserna. Remissinstanserna är överlag mycket nöjda med utredningens arbete. De ger generellt sett ganska mycket stöd till de förslag som utredningen lägger fram, även om det återstår en hel del arbete för både mig och regeringen att analysera de omfattande remissvar som alldeles nyligen kommit in från många olika aktörer.

Sverige har inte tappat en enda dag när det gäller omställningen till hållbara transporter. Vi är ett ledande land i energiomställningen. Vi är också ledande när det gäller att ställa om till hållbara transporter i EU. Inget annat EU-land är ens i närheten av att nå det förnybartmål för transportsektorn som vi gemensamt har enats om i EU. Vi i Sverige har redan nått det målet, sju år i förväg, med våra 15,6 procent förnybart i transporterna, medan vi skulle ha nått 10 procent till 2020. Det visar, och är ett resultat av, att alliansregeringen har prioriterat de här frågorna genom att vi har ett antal styrmedel på plats. Vi har introducerat miljöbilspremien, supermiljöbilspremien, skärpt klimatfaktorn i fordonsbeskattningen, skattebefriat de höginblandade och rena biodrivmedlen, tagit fram förslag till en ny kvotplikt och så vidare. Det är styrmedel som verkligen fungerar. Det syns på flera olika sätt.

Anders Ygeman väljer att plocka som han vill i statistiken, men om vi tittar lite bredare kan vi se att sedan 2006 har transporterna blivit mer effektiva. I dag drar en ny bil i genomsnitt en tredjedel mindre bränsle för att drivas fram en mil än den gjorde 2006. Andelen förnybara drivmedel som används har ökat mycket kraftigt. Det har etablerats nya, hållbara bränslen som ligger i teknikens framkant i Sverige. Försäljningen av miljöbilar har ökat kraftigt, inte minst nya el- och hybridbilar; försäljningen tredubblades under förra året. Vi har tagit ett bra steg, vi har kommit i gång bra, men ännu mer kommer att behöva göras för att ställa om till fossiloberoende till 2030 och klimatneutralitet till 2050.

Anf. 65 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det här blir nästan löjligt. Nu har statsrådet haft åtta minuters talartid utan att vara i närheten av att besvara den fråga som interpellationen handlar om.

Fem år efter att regeringen satte upp sitt mål är 95 procent av alla bilar som säljs fossildrivna. Jämfört med året innan regeringen satte upp sitt mål såldes fem gånger fler fossiloberoende fordon än i dag. Om vi jämför med vårt närmaste grannland Norge ser vi att den mest sålda bilen är en elbil och den tredje mest sålda är en elbil. Vad är positionen för elbilar i Sverige? Det kan man inte svara på, för Bil Swedens statistik visar bara de 50 första fordonen. Av de 50 mest sålda fordonen i Sverige är ingen elbil. I Norge är den mest sålda bilen en elbil och den tredje mest sålda är en elbil.

Regeringen satte upp målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Två år efter att målet sattes upp tillsatte Anna-Karin Hatt en utredning för att ta reda på vad det egna målet betydde, vad det innebar. Hur ska bilproducenter, bilförsäljare, konsumenter kunna rätta sig efter det målet? I dag, fem år efter att målet sattes upp, kan Anna-Karin Hatt fortfarande inte svara på när regeringen ska ta reda på vad det egna målet innebar. Hur ska producenter, konsumenter, bilförsäljare då kunna rätta sig efter det?

Regeringen har nyligen fattat beslut om en transportplan där lastbils-transporterna i Sverige ska öka med 50 procent. Naturvårdsverket, regeringens egen expertmyndighet, har gått så långt som att kalla underlaget i planen för olagligt eftersom det inte visar hur transportpolitiken ska kunna bidra till att klimatmålen nås.

95 procent av de bilar som säljs i dag är fossildrivna. De kommer att rulla på gatorna den dag regeringen ska ha nått målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Vad värre är, bland de fossildrivna bilarna ökar utsläppen i stället för minskar. Vi kommer längre och längre bort från regeringens fluffiga vision om en fossiloberoende fordonsflotta.

Anf. 66 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Interpellantens kritik blir inte mer trovärdig bara för att han ökar antalet värdeladdade ord i sina inlägg. Vi kan låta verkligheten tala sitt tydliga språk. Sverige har som enda land i EU redan nått sitt förnybartmål. Det har kommit ut ungefär en kvarts miljon miljöbilar på de svenska vägarna sedan alliansregeringen tillträdde. Vi har infört en lång rad styrmedel som leder till att vi får ut allt effektivare fordon på våra vägar men också till att det säljs alltmer förnybara drivmedel från våra pumpar.

Det är styrmedel som utgår från den enkla men sunda logiken att det ska löna sig att köpa en miljöbil men att det också ska löna sig att tanka den med förnybara drivmedel. Det är därför vi tagit fram miljöbilspremien, det är därför supermiljöbilspremien finns, det är därför vi till exempel stärkt koldioxidkomponenten i fordonsskatten, det är därför vi valt – vilket regeringen meddelat – att förlänga skattebefrielsen för de höginblandade och rena biodrivmedlen som E85 och biogas. Det gör vi för att det ska löna sig att köpa en miljöbil och löna sig att tanka förnybart från pumpen. Detta ligger bakom det faktum att andelen förnybart i svensk transportsektor ligger på hela 15,6 procent i dag. Det innebär att vi börjat

på ett bra sätt och har en bra utgångspunkt för det arbete som ska göras framöver.

Om vi tittar på statistiken för elbilar och laddhybrider, som Anders Ygeman tog upp i sitt senaste inlägg, ser vi att försäljningen av elbilarna och laddhybriderna tredubblats det senaste året. Vi ska se till att sälja fler, och Anders Ygeman vet lika väl som jag att FFF-utredningen har haft i uppdrag att lägga fram förslag just i den delen. Vi vet nämligen att de rena elbilarna är dyra i inköp jämfört med bilar som drivs med konventionella drivmedel som bensin och diesel.

Det är också därför jag som centerpartist sedan länge har varit förespråkare för en bonus–malus-modell där vi ger en starkare bonus till de miljöbilar som är riktigt effektiva medan vi lägger en avgift på de nya bilar som släpper ut för mycket. Det är ett förslag som utredningen tagit upp och analyserat, och man har nu överlämnat två olika modeller till regeringen. De och många andra förslag tillhör dem som remissinstanserna fått titta på och tycka till om.

Remissinstanserna har även fått tycka till om den definition, precisering, av begreppet fossiloberoende fordonsflotta som jag och regeringen bad utredningen göra. Det låter lite på Anders Ygeman som: Hur svårt kan det vara? Det är väl bara att snyta en definition ur näsan och sedan slå fast den.

Riktigt så kan vi inte hantera det. Om vi ska kunna ge de långsiktiga, tydliga och stabila villkor till marknadens aktörer som de efterfrågar och förtjänar för att kunna göra de investeringar som de ska stå för bygger det på att vi, när vi slår fast definitionen och bestämmer vilka styrmedel vi ska skärpa och vilka nya vi ska addera, behöver veta att det är sådant som aktörerna tror på. Det gäller såväl de som ska tillverka framtidens fordon som de som redan tillverkar förnybara bränslen och ännu mer de som ska tillverka framtidens förnybara bränslen, inte minst ur den svenska skogen där det finns en oändlig potential att tillverka klimatsmarta biodrivmedel.

Då måste vi veta att de tror på de styrmedel som vi lägger fram och som sedan ska beslutas i den här riksdagen. Om de inte tror på dem kommer styrmedlen inte heller att få avsedd effekt. Därför är det helt avgörande att lyssna in remissinstanserna. Så snart vi har gått igenom dem kommer regeringen att återkomma med förslag på hur begreppet ska preciseras och vad vi ska göra ytterligare.

Anf. 67 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Om man inte har slagit fast en definition på fem år kan man inte precisera den. Finns det ingen definition finns det inget att precisera. Ni har haft fem år på er att slå fast vad ”fossiloberoende fordonsflotta” innebär. Jag tror att jag har hört tio eller tolv olika definitioner som olika statsråd och andra ledande alliansföreträdare haft i olika debatter. Fortfarande efter fem år finns ingen gemensam definition från regeringen.

Anna-Karin Hatts siffror stämmer; vi har klarat EU:s förnybarhetsmål om 10 procent. Men det beror väl på att det låg på 9 eller 8,7 procent innan målet sattes upp – eller var det till och med ännu lite högre? Detta har med låginblandningen att göra. Det är bra; vi är positiva till den. Men resten går åt fel håll.

Anna-Karin Hatt har mitt fulla stöd för bonus–malus. Jag tycker att det är bra att Centerpartiet har gjort det ställningstagandet. Men det hade varit klädsamt om man hade använt några av sina åtta år vid makten till att lägga fram ett sådant förslag. Detta har väl funnits i Frankrike under hela Alliansens tid, så det saknas inte förslag att titta på.

Men allt detta sammantaget räddar inte regeringen från det faktum att vi inte har någon definition. Även om det har gått uppåt med ladd- och elhybriderna det senaste året var det ändå fem gånger fler fossiloberoende fordon som såldes innan regeringen satte upp målet än i dag. 95 procent av de bilar som säljs i dag är fossildrivna. Bland dem ökar utsläppen. Där har regeringen en politik. På fem år har man inte klarat att definiera sitt eget mål. Utsläppen från vägtrafiken, en tredjedel av klimatutsläppen, förefaller att bli en oknäckt nöt för den borgerliga regeringen.

Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! I dag har vi ungefär 1,8 miljoner fler fordon i trafiken än vad vi hade 1990. Trots att vi har så många fler fordon i trafiken är utsläppen från transportsektorn lägre än vad de var 1990. Detta är ett resultat av att vi har en fungerande politik som driver bort koldioxidutsläpp från transportsektorn och ser till att öka effektiviteten.

När alliansregeringen tillträdde 2006 hade Sverige en av de törstigaste fordonsflottorna i hela EU. Det var vad vi ärvde från Socialdemokraterna. Den slutsats vi drog då var att vi måste ta tag i detta. Därför introducerade vi snabbt miljöbilspremierna, som sedan övergick i supermiljöbilspremierna. Vi har förstärkt den genom fordonskatten, som också har gått över i skattebefrielsen på de förnybara drivmedlen. Vi har även ökat forskningsinsatserna för framtidens transportsektor. Vi såg nämligen att vi måste göra någonting åt denna otroligt törstiga fordonsflotta som fanns under Socialdemokraternas tid i regeringsställning och som ni inte gjorde någonting åt.

Effekten av detta är att nya bilar i dag i Sverige, de bilar som svenskarna väljer att köpa, drar ungefär en tredjedel mindre bränsle och därför orsakar en tredjedel mindre koldioxidutsläpp. Vi har mer förnybara drivmedel i den svenska transportsektorn, den i särklass högsta andelen i hela EU. Nya hållbara bränslen, inte minst från skogen i form av till exempel HVO, som hör framtiden till, tas fram och utvecklas i stor skala. Det har också kommit ut ungefär en kvarts miljon miljöbilar på de svenska vägarna. Det här är ett bra kvitto på att alliansregeringens politik på det här området verkligen fungerar, och det är en bra bas att utgå från när vi nu ska ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta till 2030.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2013/14:210 Resultatskrivelse avseende det finansiella systemet

2013/14:235 Riksrevisionens rapport om statens insatser för riskkapitalförsörjning

Civilutskottets betänkande
2013/14:CU32 Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov

Justitieutskottets betänkanden
2013/14:JuU34 Ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder
2013/14:JuU39 Sveriges tillträde till överenskommelser inom FN om bekämpande av terrorism

Socialutskottets betänkande
2013/14:SoU27 Elektronisk kommunikation och andra säkerhetsåtgärder vid psykiatrisk tvångsvård

Utbildningsutskottets betänkanden
2013/14:UbU19 Tid för undervisning
2013/14:UbU21 Vissa skollagsfrågor

Civilutskottets betänkanden
2013/14:CU26 Förenklingar i aktiebolagslagen
2013/14:CU28 Märkning av textilprodukter

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2013/14:SfU21 Särskilt ömmande omständigheter
2013/14:SfU10 Konvention om social trygghet mellan Sverige och Sydkorea
2013/14:SfU16 Riksrevisionens rapport om förvaltningen av förvalsalternativet i premiepensionssystemet

Finansutskottets betänkanden
2013/14:FiU35 Riksrevisionens årsredovisning 2013
2013/14:FiU37 Regeringens förvaltningspolitik

Trafikutskottets betänkande
2013/14:TU13 Vissa vägtrafikfrågor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2013/14:MJU17 Landsbygdspolitik

17 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 maj

2013/14:504 Utförsäkrades ekonomiska situation

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2013/14:505 Framtiden för försvarsmusiken

av *Tina Ehn* (MP)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:506 Ekonomisk utsatthet och ökad ojämlikhet
av *Eva-Lena Jansson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:507 Alternativ till Förbifart Stockholm
av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:508 Kostnadseffektiv miljö- och klimatpolitik
av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:509 Långa handläggningstider för vapenlicens
av *Isak From* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:510 "EU-medborgare utnyttjas i Sverige"
av *Krister Örnfjäder* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2013/14:511 Stödet till svensk idrott
av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:512 Förmögenhetsstatistik
av *Bo Bernhardsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:513 Fördröjning av skatteförändringar
av *Hannah Bergstedt* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:514 Oberoende organ för bedömning av personskador
av *Hillevi Larsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:515 Förhalade riksdagsbeslut
av *Hillevi Larsson* (S)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:516 Bevarande av Marinens Musikkår
av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:517 Höjda fartböter vid vägarbeten
av *Krister Örnfjäder* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 30 maj

2013/14:518 Pensionärsskatten
av *Hillevi Larsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:519 Fusk i livsmedelskedjan
av *Krister Örnfjäder* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:520 Tidsplan för förbättrade etableringsmöjligheter för digital industri
av *Hannah Bergstedt* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

- 2013/14:521 E4-omdragning i Skellefteå**
av *Katarina Köhler* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2013/14:522 Regionalisering av åklagare i Västerbottens län**
av *Katarina Köhler* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
- 2013/14:523 Omförhandling av skatteavtalet med Danmark**
av *Leif Jakobsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
- 2013/14:524 Felaktiga underlag som grund för regeringens transportplan**
av *Stina Bergström* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2013/14:525 Ansvar för framtida godstrafik på järnväg**
av *Stina Bergström* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2013/14:526 Marina skjutövningar**
av *Valter Mutt* (MP)
till försvarsminister Karin Enström (M)
- 2013/14:527 Generalläkarens anhållan om att regeringen klargör tillsynsmyndighetens uppdrag och befogenheter**
av *Valter Mutt* (MP)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2013/14:528 Preventell**
av *Anna Wallén* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)
- 2013/14:529 Vargens utbredning**
av *Helén Pettersson* i Umeå (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2013/14:530 Den nationella hjälptelefonen Preventell**
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)
- 2013/14:531 Personalsituationen på fritidshemmen**
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
- 2013/14:532 Bisfenol A**
av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2013/14:533 Migrationsverkets uppdrag**
av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)
- 2013/14:534 Synen på stödet till frivilliga försvarsorganisationer**
av *Anna-Lena Sörenson* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)
- 2013/14:535 Resultat av utförsäljningen av Bilprovningen**
av *Leif Pettersson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2013/14:536 Astra Zeneca, akademin och förutsättningarna för enkla forskningsarbeten inom hälso- och sjukvården

av *Cecilia Dalman Eek* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:537 Myndigheters placering och nedläggning av skattekontor runt om i landet

av *Tina Ehn* (MP)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:538 Bristen på ekomat

av *Matilda Ernkrans* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:539 Stöd till svenska familjer i andra länder

av *Hillevi Larsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Prot. 2013/14:117

2 juni

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 maj

2013/14:643 Införande av en ny yrkesexamen på avancerad nivå samt kuratorslegitimation

av *Thomas Strand* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

den 29 maj

2013/14:644 Vapenexport till Thailand efter militärkupp

av *Bodil Ceballos* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:645 Miljö- och säkerhetsrisker med ryskt kärnbränsle

av *Lars Eriksson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:646 Sänkta energipriser med ryskt kärnbränsle?

av *Lars Eriksson* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:647 Kommunala internationella skolor

av *Cecilia Dalman Eek* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:648 Förarbevis för snöskoter

av *Isak From* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:649 Inspektioner vid svåra olyckor

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:650 Förskolechefers situation
av *Thomas Strand* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
2013/14:651 Förskolechefers arbetsituation
av *Thomas Strand* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 maj

2013/14:612 Privata företag inom hemtjänsten
av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
2013/14:630 Ökade vapenbeslag
av *Hans Olsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
2013/14:631 Läckande skeppsvrak
av *Hans Olsson* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
2013/14:628 Småkryp till middag
av *Hannah Bergstedt* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2013/14:626 Smältande Antarktis
av *Hannah Bergstedt* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
2013/14:627 Digital valuta
av *Hannah Bergstedt* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
2013/14:634 Importförbud mot danskt griskött
av *Hans Hoff* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2013/14:632 Ridsport som friskvård
av *Mats Pertofit* (MP)
till finansminister Anders Borg (M)
2013/14:633 Undanröjande av krav på spolplattor för rengöring av båtar
av *Jan-Olof Larsson* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
2013/14:635 Deltagare på Stockholm Internet Forum
av *Maria Ferm* (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
2013/14:636 Samordningen av Nuonaffären
av *Hans Hoff* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 12 §
anf. 42 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Anmälan om faktapromemoria	3
6 § Svar på interpellation 2013/14:459 om Högskolan Väst	3
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	3
Anf. 2 TINA EHN (MP)	4
Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	5
Anf. 4 TINA EHN (MP)	6
Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	6
Anf. 6 TINA EHN (MP)	7
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	8
7 § Svar på interpellation 2013/14:391 om Rymdbolaget och svensk utrikespolitik.....	9
Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (M)	9
Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP).....	9
Anf. 10 Utrikesminister CARL BILDT (M)	10
Anf. 11 PETER RÅDBERG (MP).....	11
Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (M)	12
Anf. 13 PETER RÅDBERG (MP).....	13
Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (M)	13
8 § Svar på interpellation 2013/14:461 om markåtkomst för cykelleder.....	14
Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	14
9 § Svar på interpellation 2013/14:487 om olaglig jakt på graffitimålare	14
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	14
Anf. 17 ROSSANA DINAMARCA (V).....	15
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	16
Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (V).....	17
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	18
Anf. 21 ROSSANA DINAMARCA (V).....	19
Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	19
10 § Svar på interpellation 2013/14:400 om tryckerimomsen	20
Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M).....	20
Anf. 24 MATS PERTOFT (MP).....	21
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M).....	21
Anf. 26 MATS PERTOFT (MP).....	22
Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	23
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M).....	24
Anf. 29 MATS PERTOFT (MP).....	25
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M).....	26

11 § Svar på interpellation 2013/14:462 om tonnageskatt eller utflaggning	26
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M).....	26
Anf. 32 LARS JOHANSSON (S).....	26
Anf. 33 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	27
Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	28
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M).....	29
Anf. 36 LARS JOHANSSON (S).....	29
Anf. 37 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	30
Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M).....	31
Anf. 39 LARS JOHANSSON (S).....	31
Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M).....	32
12 § Svar på interpellation 2013/14:473 om beredning av skatteintäktsförslag	32
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M).....	32
Anf. 42 LEIF JAKOBSSON (S).....	33
Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M).....	34
Anf. 44 LEIF JAKOBSSON (S).....	35
Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (M).....	36
Anf. 46 LEIF JAKOBSSON (S).....	37
Anf. 47 Finansminister ANDERS BORG (M).....	37
13 § Svar på interpellation 2013/14:480 om månadsuppgifter	38
Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (M).....	38
Anf. 49 ANDERS KARLSSON (S).....	38
Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (M).....	39
Anf. 51 ANDERS KARLSSON (S).....	40
Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M).....	41
Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (M).....	42
Anf. 54 ANDERS KARLSSON (S).....	42
14 § Svar på interpellation 2013/14:475 om demokratiska aspekter av handelsavtal	43
Anf. 55 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	43
Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	44
Anf. 57 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	46
Anf. 58 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	47
Anf. 59 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	48
Anf. 60 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	49
Anf. 61 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	49
15 § Svar på interpellation 2013/14:442 om fossiloberoende fordonsflotta	50
Anf. 62 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	50
Anf. 63 ANDERS YGEMAN (S).....	51
Anf. 64 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	51
Anf. 65 ANDERS YGEMAN (S).....	53
Anf. 66 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	53
Anf. 67 ANDERS YGEMAN (S).....	54
Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	55
16 § Bordläggning	55

Prot. 2013/14:117	17 § Anmälan om interpellationer	56
2 juni	18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
<hr/>	19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
	20 § Kammaren åtskildes kl. 12.24.	61

